

3e JAARGANG

DECEMBER 1978/4

ARGUS

STICHTING KRITISCH FAUNABEHEER

VOGELS

VAN HET

VRIJE VELD

Als Jan P. Strijbos, de eminence grise van de Nederlandse natuurjournalistiek, de nieuwe correspondentiekaarten van het Comité voor de Zomerpostzegels als volgt zou aankondigen:

“Ofschoon ieder weldenkend mens in Nederland de moord op de trekvogels in de zuidelijke landen afwijst en de strijd daartegen toejuicht, beseft niet iedereen dat wij hier in Nederland niet zo gastvrij zijn als wel wordt voorgesteld. Een groot aantal vogelsoorten, voornamelijk wintergasten zijn in ons land niet voldoende beschermd. Zij missen de protectie die zij zo volop verdienen. Zij zijn volgens de thans geldende jachtwet bejaagbaar. Om aan dat euvel meer bekendheid te geven heeft de Stichting Comité voor de Zomerpostzegels besloten, in overleg met de Stichting Kritisch Faunabeheer, een eerste serie ‘Vogels uit het vrije veld’ uit te geven. In deze eerste serie vogelkaarten zijn nu opgenomen de Meerkoet, de Watersnip, de Poelsnip, de Houtsnip, het Bokje, de Slobeend, de Goudplevier, en de Kleine Rietgans. De heer Piers Hayman van het landgoed Caprera in Bloemendaal stelde acht aquarellen beschikbaar, terwijl de Haarlemse bioloog P. van Zalinge een verantwoorde tekst verzorgde.”

- en als de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging een protest bij de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat zou indienen omdat de tekst op de kaarten volgens die vereniging een sterk tegen de jacht gerichte tendens vertoont;
- en als de VVD-kamerleden Waalkens en De Beer aan Staatssecretaris Smit-Kroes (VVD) zouden vragen, de kaarten uit de handel te nemen,
- dan zou het zonneklaar zijn dat deze kaarten in geen enkel Nederlands huisgezin mogen ontbreken zodat iedereen zich in volle vrijheid een beeld over de jacht in Nederland zou kunnen vormen.

In ieder geval zijn de kaarten te bestellen bij de penningmeester van de SKF, giro 3522188, Den Haag. Voor f 5,20 (f 4,— plus f1,20 porto) ontvangt u acht prachtige kaarten met enveloppen.

Juristen gevraagd

De Stichting Kritisch Faunabeheer zoekt juristen die bereid zijn een diepgaand onderzoek in te stellen naar de problematiek rond wildschade. De Stichting wil onder meer:

- inzicht verkrijgen in het overheidsbeleid ter zake;
- weten waar in Nederland wildschade gemeld wordt;
- weten welke diersoorten verondersteld worden daarvoor verantwoordelijk te zijn;
- weten in welke mate klachten gegrond zijn;
- weten of en in hoeverre boeren of tuinders schade hadden kunnen voorkomen door bijvoorbeeld een andere gewaskeuze. Het onderzoek zal in principe pro deo dienen te geschieden.

Upgrading the natural values of the central Netherlands.

Ir. Guido Nijland en Drs. Harm van de Veen schetsen een beeld van een volwaardige Veluwe mét Wisent en Wolf. Deze wetenschappelijke mededeling is te bestellen door f 5,95 over te maken op giro 3522188 t.n.v. penningmeester Stichting Kritisch Faunabeheer, Den Haag onder vermelding ‘Veluwerapport’.

Argus is gratis voor donateurs die minstens f 15,— per jaar betalen. Losse nummers f 2,50 excl. porto, te bestellen door storting op postgiro 3522188. Het blad verschijnt viermaal per jaar. Overname van artikelen of gedeelten hiervan is toegestaan, mits de bron uitdrukkelijk wordt vermeld. Overname van illustraties zonder toestemming is niet toegestaan.

REDACTIE:

Midas Dekkers en Norman van Swelm, Lay-out: Fred Hess.

REDACTIEADRES:

Herenstraat 21, 2282 BP Rijswijk ZH.

DRUK:

Jaap Kaal, Nieuwe Herengracht 61, 1011 RP Amsterdam.

EXPEDITIE:

H. van Everdinck, Hogezijsde 7, 2543 XP Den Haag.

MEDEWERKERS:

Ineke van den Abeele, Fred Hess, Heleen Landman, Mouse van Olphen, Fred van Olphen, Marijke van Schaik, Rita Stockmann en Anneke van Swelm.

DE STICHTING

De Stichting Kritisch Faunabeheer is op 11 december 1975 opgericht. Het doel van de Stichting Kritisch Faunabeheer is het bevorderen van een wetenschappelijk en moreel verantwoord faunabeheer. Dit doel tracht de stichting te bereiken door onder meer:

- het toetsen van de faunabeheersmaatregelen aan de doelstelling,
- het verrichten en stimuleren van onderzoek
- het bekendmaken van onderzoeksresultaten aan beleidsinstanties en het publiek

SECRETARIAAT

Postbus 76, s-Graveland, tel. 02945-1319.

BESTUUR

In het bestuur van de stichting hebben zitting: D. Brand, Mevr. R. Boeve-Bant, H. van Everdinck, H. Gallacher, J. Kattens, H. Niesen, Mevr. R. Stockmann, N. van Swelm en P. van Zalinge.

TESTAMENTAIRE BESCHIKKING:

Indien U de stichting bij testamentaire beschikking wilt gedenken, bevelen wij U de volgende formule aan: "Ik vermaak aan de Stichting Kritisch Faunabeheer, gevestigd te s-Graveland, de somma van f (vrij van alle rechten, ook het recht van successie."

INHOUD

DECEMBER 1978/4

- 4 Bestuur in het vizier
- 5 Is Faunakartering heilzaam voor het natuurbeleid?
- 9 Uitroeijing van de walvis
- 21 Het jaar van de walvis
- 21 De Internationale Walviscommissie twijfelt
- 22 Vogelbescherming verwerpt plezierjacht
- 22 Wat is beheersjacht precies?
- 23 Jagers en Vogelbescherming
- 24 Vogelbescherming is tegen jacht
- 27 Looddood slaat toe in Nederland
- 27 Op Goeree-Overflakkee is het schieten van beschermde ganzen een gewone zaak
- 27 Jaarvergadering
- 28 De Kamikaze-eend

Mogen wij U vriendelijk verzoeken om, zodra U van ons een accept-girokaart heeft ontvangen, uw **donaties** voor 1979 over te maken?

Het speciale **vossennummer** en het speciale **walvisnummer** van Argus kosten in de losse verkoop f5,—.

Stuur Uw **knipsels** naar het **knipselarchief SKF, p/a Drs. H. Romers, Raadhuislaan 4, Maarn**. Vermijd het gebruik van plakband en spaar postzegels door Uw knipsels maandelijks te sturen. Toezending van berichten uit kranten, artikelen uit weekbladen e.d. die betrekking hebben op faunabeheer, jacht, stroperij, dierenhandel enz. wordt zeer op prijs gesteld.

Stuur Uw overig documentatiemateriaal zoals tijdschriften, boeken, wetenschappelijke artikelen e.d. naar ons **Centrale archief, p/a D. Brand, archivaris SKF, Burg. Wesselinkstraat 449, Maassluis**.

Knipselkrant, donateurs die geïnteresseerd zijn in toezending kunnen zich voor f 25,— per jaar abonneren (niet-donateurs f 45,—) via de penningmeester Stichting Kritisch Faunabeheer, postgiro 3522188, Den Haag.

In 1979 zal de knipselkrant 6 x per jaar verschijnen (nu 4 x).

Foto/Filmdienst en Fotoarchief SKF, coördinator Fred Hess, Ocarinalaan 218, Rijswijk, tel. 070-946482. Oud en nieuw foto- en filmmateriaal wordt graag ontvangen. Zij die actief mee willen werken en/of over bijzondere kennis en vaardigheden beschikken dienen zich bij de coördinator te melden.

Propagandafonds: wij willen nog meer dan nu al het geval is de idealen van de stichting uitdragen. Dat kost enorm veel geld. Daarom hebben wij een propagandafonds in het leven geroepen. Alle bijdragen zijn welkom. Stort Uw bijdrage op postgiro 13093 t.n.v. Propagandafonds Stichting Kritisch Faunabeheer, Den Haag.

ILLUSTRATIES:

Rob van Assen omslag, pag. 14, 15
Herman Cleine pag. 22
Hein Doekse pag. 11 onder, 12 boven
Fred Hess pag. 5, 6, 7, 26, 27
W. F. J. Mörzer Bruijns pag. 10, 11 onder, 13, 16, 17, 18
Norman van Swelm, pag. 4, 8
D. D. Tyler pag. 9

CORRECTIE

In de vorige Argus zijn de namen van fotografen en illustratoren per abuis weggevalen. Het waren: Herman Cleine p. 7, 13 (1b; o); Fred Hess, omslag 2 x, p. 4, 5, 8, 9 en 12; Cees Piël p. 8.

BESTUUR IN HET VIZIER

door Hugh Gallagher

Wat wij gedaan hebben

Het bestuur van de SKF heeft besloten de Gouden Kraai — een prijs voor verantwoord faunabeheer — toe te kennen aan Greenpeace. Zoals bekend zet deze organisatie zich in voor de bescherming van het leven in zeeën en oceanen. Acties ten gunste van zeehonden en walvissen worden door leden van Greenpeace uitgevoerd met grote persoonlijke inzet en moed. Onlangs kwamen zij nog in het nieuws toen zij zichzelf op de Orkney eilanden, waar de Engelse regering 35.000 Grijze Zeehonden wilde laten afslachten, tussen jagers en dieren plaatsten en aldus bloedvergieten wisten te voorkomen. Greenpeace levert een wezenlijke bijdrage aan de ontwikkeling van de natuurbescherming. Het bestuur heeft dan ook gemeend zijn erkentelijkheid jegens Greenpeace tot uitdrukking te moeten brengen middels de toekenning van de Gouden Kraai. De prijs zal worden uitgereikt tijdens de jaarvergadering van de SKF.

1979 Ganzenjaar

Het jaar 1979 zal in het teken staan van de gans. Nederland vormt een zeer belangrijke winterresidentie voor vele tienduizenden ganzen, wier broedgebieden zich uitstrekken tot ver in Scandinavië en Rusland. Ons land draagt daardoor een bijzondere verantwoordelijkheid ten aanzien van het voortbestaan van deze Euro-aziatische vogels. Nu moet de laatste jaren geconstateerd worden dat van jagerszijde een toenemende druk wordt uitgeoefend op de overheid om de bejaging van ganzen op te voeren. Lasterpraat over ganzenschade moet landbouworganisaties rijp maken om intensivering van de jacht te gaan eisen. De Stichting Kritisch Faunabeheer meent daarentegen dat het beheer van de zo kwetsbare ganzenpopulaties niet overgelaten moet worden aan de sportjager. De wreedheid van de ganzenjacht is alom berucht! Een speciaal ganzenjaar heeft de bedoeling het grote publiek meer kennis en inzicht bij te brengen over de in Nederland vertoevende wilde ganzen. Tegelijkertijd willen wij bij de overheid pleiten voor een wetenschappelijk en moreel verantwoord beheer der ganzenpopulaties. Op het programma staan een bustocht langs beroemde ganzenpleisterplaatsen ten behoeve van journalisten, een affichewedstrijd, tentoonstellingen, een ganzenkalender, posters, brochures, lezingen, een speciale 'ganzen-Argus', een tekenwedstrijd voor de jeugd en tal van andere zaken. De eerste activiteit — en daarmee de officiële start van het ganzenjaar — is ge-

weest het opstellen van een nota aan de regering, waarin de SKF tezamen met een aantal andere landelijke natuurbeschermingsorganisaties een pleidooi houdt voor een betere bescherming van de gans en vraagt om meer wetenschappelijk onderzoek. Nadere mededelingen betreffende het ganzenjaar kunt u in de volgende Argus verwachten.

Wat wij zullen gaan doen

Zolang in ons land nog honderdduizenden kievitseieren geraapt worden, zal de Stichting Kritisch Faunabeheer niet aflatens hierop te ageren. De geloofwaardigheid van de Nederlandse natuurbeschermingsgedachte wordt door die eierrapen te enen male teniet gedaan. Bovendien is het onderhand iedereen wel duidelijk dat de kievit bij deze volkssport beslist niet gebaat is! Momenteel bereiden wij een aantal activiteiten voor waarmee wij trachten te bereiken dat het rapen van kievitseieren bemoeilijkt en uiteindelijk totaal beëindigd zal worden. Intussen kan iedere donateur ook persoonlijk een bijdrage leveren door — in de periode waarin het onderwerp weer actueel is — in zijn eigen omgeving de onjuistheid van het rapen van kievitseieren te bespreken. Let in die periode ook goed op commentaren en berichten in de pers!

Op zaterdag 10 maart a.s. zal de jaarvergadering van de Stichting Kritisch Faunabeheer worden gehouden. Besloten is deze vergadering te beleggen in Leiden met de bedoeling met name de vele donateurs in de Randstad te bereiken. Een andere keer zullen we dan een andere regio 'aandoen'. De jaarvergadering valt uiteen in twee gedeelten: tijdens de ochtend wordt de gelegenheid geboden om daadwerkelijk met het bestuur van gedachten te wisselen over de activiteiten van de SKF, 's middags wordt het officiële jaarverslag gepresenteerd, zal de uitreiking van de Gouden Kraai plaatsvinden en zal — als onderdeel van het ganzenjaar — over ganzen gesproken worden. Alle donateurs en andere belangstellenden zijn van harte uitgenodigd deze dag, of een onderdeel daarvan, bij te wonen. Voor plaats, tijd en overige bijzonderheden, zie de aparte aankondiging elders in dit nummer.

Rest mij nog u namens het bestuur van de SKF hartelijk te danken voor de steun die wij in 1978 hebben ontvangen en u een heel voorspoedig en 'verantwoord' 1979 toe te wensen.

1979 Ganzenjaar

IS FAUNAKARTERING HEILZAAM VOOR HET NATUURBEHOUD?

door Norman van Swelm

Wat is faunakartering?

Volgens Meester-Broertjes (1976) is milieukartering: het in kaart brengen van het (min of meer) natuurlijke milieu van de mens. Ze beschouwt de kartering als de eerste fase in het onderzoek naar de aard en de kwaliteit van natuur en landschap, waarbij het natuurlijk milieu ontleed wordt in een aantal componenten. Van die componenten wordt de vegetatie als de ecologisch belangrijkste gezien (zonder planten geen dierlijk leven) en daarom als basiscomponent geïnventariseerd.

Faunakartering zou men daarom kunnen definiëren als: het in kaart brengen van een aantal kwalitatieve en kwantitatieve aspecten van de secundaire milieucomponent fauna. De kwalitatieve aspecten behelzen de soortverscheidenheid en waar mogelijk gegevens omtrent de populatieopbouw naar sekse en leeftijd. De kwantitatieve aspecten behelzen het vaststellen van aantallen individuen en dichtheden per plaats en tijds-eenheid.

Hoe geschiedt faunakartering?

De kwantitatieve gegevens worden door middel van volledige tellingen, steekproeven of vangsten verkregen. De wijze waarop hangt af van de grootte en de bereikbaarheid van het gebied, de weersomstandigheden, het gedrag en de dichtheid van de soort. Zo worden olifanten vanuit de lucht stuk voor stuk geteld; jonge, in wit bont gehulde zadelrobbers vanuit de lucht met infraroodapparatuur gefotografeerd en pas in het laboratorium geteld; vissen steekproefsgewijs en vogels aan de hand van zingende mannetjes geteld.

De kwalitatieve gegevens worden in het veld bepaald aan uiterlijke kenmerken zoals kleur- of grootteverschillen tussen mannetjes en vrouwtjes of oude en jonge dieren. In andere gevallen in het laboratorium aan voornamelijk voor mensen niet op het eerste oog waarneembare kenmerken als de doorsnee van tanden en ooglenzen e.d. Voor het verkrijgen van deze gegevens zijn behoudens handleidingen, veldervaring en uithoudingsvermogen, ook een perfecte kennis van de te inventariseren diersoort (en) onontbeerlijk.

De betrouwbaarheid van faunakartering

De betrouwbaarheid van faunakarteringsgegevens is uiterst variabel en hangt af van tal van factoren zoals ervaring en kennis van de waarnemer, het weer, terreinomstandigheden, de terreinoppervlakte en de te karteren soort. Zo zal het duidelijk zijn, dat het verkrijgen van een betrouwbaar beeld van het aantal olifanten in een Afrikaans wildpark van 100.000 ha eenvoudiger is, dan van het aantal potvissen in de Stille Oceaan. Meelis en Ter Keurs (1976) stellen bijvoorbeeld dat bij vogeltellingen een fout van 50% geen uitzondering is. Naar mijn overtuiging is de foutenmarge in veel gevallen groter. De auteur onderzoekt en karteert in een duingebied de eksterpopulatie. De ekster is het gehele jaar bejaagbaar en de aldaar 'beherende' jager dacht dat er in een gegeven maand juni 'wel dertig' eksters waren, naar zijn mening teveel. Volgens mijn berekening bevonden er zich op dat moment ca 30 paren in het gebied, waarvan er zeker 22 gemiddeld 3 jongen hadden, bovendien verbleef er een groep van ca 50 niet-broedende vogels, in totaal ca 175 vogels.

Indien men in hetzelfde gebied als onbekende Torenvalken zou gaan tellen, en men maakt daarvoor in juli elke dag een wande-

ling, dan komt men in het meest gunstige geval tot 10 exemplaren per keer. In werkelijkheid zijn er zeker 60 tot 80 oude en jonge vogels aanwezig. Bij kleine, moeilijker waarneembare dieren zal de foutenbron nóg groter zijn.

De bovenstaande cijfers kwamen na lang en intensief onderzoek aan het licht, in een klein gebied. De meeste karteerprojecten duren kort en bestrijken grote oppervlakten. Het zal duidelijk zijn, dat het opstellen van de eindresultaten een hachelijke zaak is.

Men kan zich bovendien afvragen in welke mate de opdrachtgever de tellingen beïnvloedt, als men weet, dat de uitkomsten van zeehondentellingen van biologen in dienst van de Canadese overheid veel hoger uitvallen, dan de tellingen van biologen in dienst van wetenschap en natuurbehoud. Voor wat de Nederlandse situatie betreft, kan men zich afvragen of het juist is, dat een aantal arbeidsplaatsen op het Rijksinstituut voor Natuurbeheer door het Jachtfonds gefinancierd wordt.

Waarom vindt fauna(milieu)kartering plaats?

Er worden diverse redenen opgegeven voor het karteren. Hieronder worden er enkele

Zingende rietgors ♂

vermeld, te beginnen met de van oudsher meest bekende en waarschijnlijk primaire reden, waarvan alle volgende redenen een afgeleide zijn, namelijk:

1. Het leveren van wetenschappelijke basisgegevens, die kennis van en inzicht in natuur en landschap vergroten. Als zodanig is het tellen van soorten en individuen van dieren en het in kaart brengen van hun leefgebieden een nuttige wetenschappelijke bezigheid. Met de resultaten van de tellingen kan men vaststellen hoe groot dierpopulaties zijn, hoe de populaties in aantal schommelen, men kan verplaatsingen vaststellen en, als de tellingen jarenlang worden volgehouden, bepalen of populaties stabiel blijven of in aantal voor- of achteruit gaan. Deze gegevens vormen een basis voor verder ecologisch onderzoek. Er zijn immers oorzaken aan te wijzen voor het fluctueren of de voor- of achteruitgang van dierpopulaties. De tak van wetenschap die tracht vast te stellen welke factoren de omvang van een populatie binnen haar leefmilieu bepalen en waarvoor de faunakartering gegevens aandraagt, heet populatiedynamica. Het is duidelijk dat de materie waarmee deze, overigens nog jonge, tak van wetenschap zich bezighoudt, niet alleen zeer boeiend, maar ook uitzonderlijk complex is.
2. Het leveren van objectieve gegevens in de strijd om het milieubehoud.
3. De door milieukartering verkregen informatie over het natuurlijk milieu kan bijdragen tot een veelzijdige afweging van belangen, met name in de ruimtelijke ordening, de landinrichting, het natuurbeheer enz. (Meester-Broertjes, 1976).
4. Het verkrijgen van inzicht in de gevolgen voor bestaande ecosystemen en natuurgebieden van een voorgenomen ingreep (stadsuitbreiding, industrievestiging, openbare werken, cultuur-technische werken) (Van de Kerk, 1976).
5. Het maken van vergelijkingen tussen *alternatieve mogelijkheden* voor de uit te voeren werken (Van de Kerk, 1976).
6. Te trachten mogelijkheden aan te geven om in ecologisch opzicht te verwachten waardeverlies zoveel mogelijk te *ondervangen* of *compenseren* (Van de Kerk, 1976).
7. 'Je voorkomt bijvoorbeeld dat de aanleg van een weg onnodig vertraagd wordt omdat er een actiegroep op de proppen komt met de mededeling dat nu juist daar het belangrijkste stukje natuur van de hele wereld ligt' (Peutz-De Jong, Trouw 28 juli 1976).
8. Het ondersteunen van actiegroepen (Schroevens, 1976).

Bezwaren tegen het gebruik van karteringsgegevens

Volgens Dekker (1976) geeft de hierboven geciteerde definitie van milieukartering (Meester-Broertjes, 1976) t.w. het inventariseren en in kaart brengen van natuur en

landschap en hun elementen slechts de betekenis van milieukartering weer in engere zin. In ruimere zin betekent volgens hem milieukartering ook het relatief *waarderen* van delen van natuur en landschap op een kaart (milieuwaardering). Tegen de milieuwaardering in ruimere zin zijn grote bezwaren aan te voeren want zegt Dekker (citaat): 'Het relatief waarderen betekent dat er op iedere kaart minder waardevolle gebieden voorkomen, met het risico *dat men de waardevolle gebieden slechts kan redden door de minder waardevolle op te offeren*'. Een uiterst riskante zaak die zeer gemakkelijk leidt en heeft geleid tot misbruik en verkeerd gebruik van gegevens (zie o.a. Harms et al., 1976; Dekker, 1976). Bovendien leidt het in hoge mate de aandacht af van de vraag of activiteiten die natuur en landschap bedreigen wel zo noodzakelijk en onvermijdelijk zijn als vaak wordt voorgesteld. Twee belangrijke conclusies van Meelis en Ter Keurs (1976) zijn daarom het overwegen waard:

1. Voor een wetenschappelijke motivering van de strijd voor het behoud van de natuur en het landschap kunnen de onderzoekactiviteiten veel beter worden gericht op het vinden van oecologische relaties en het aangeven van de gevolgen van de ingrepen. Basisgegevens kunnen worden verschaft door een biologisch meetnet. (N.B. wat de auteurs hieronder verstaan wordt niet duidelijk - N.v.S.)
2. Biologen en dus ook ecologen zullen zich buiten hun vakgebied moeten begeven als zij de pretentie de natuur en het landschap te beschermen echt willen waarmaken. Voor het uitoefenen van de beschermingstaak is een standpuntsbepaling ten aanzien van de wenselijkheid van een ingreep minstens zo belangrijk. Dat staat een eerlijke en objectieve wetenschapsbeoefening niet in de weg.

Het gebruik van karteringsgegevens voor het natuurbehoud in algemene zin

In toenemende mate is de laatste decennia

Drieteenstrandlopers

overal in de wereld gebruik (en misbruik) gemaakt van karteringsgegevens bij acties ten behoeve van het natuurbehoud. De natuurbeschermers toonden aan hoe belangrijk bepaalde gebieden voor de populatie van soort x waren en hoe soort y op de rand van uitsterven stond en dringend bescherming behoeft. Succes was er zeker maar wel uitsluitend in de marge. Als puntje bij paaltje kwam (komt) moet het natuurbehoud altijd wijken voor zwaarder wegende — economische — belangen.

Voor wat Nederland betreft: de weergalooze duinen, stranden en slikken van 'De Beer' op Rozenburg zijn vernield, opgeofferd aan een industriële samenleving; de delta — de atlas: De Kleuren van Zuidwest-Nederland ten spijt — is kapot, voor goed vernield, opgeofferd aan werkgelegenheid, de zelfstreling van ingenieurs, de inkomens van aannemers en de idee fixe van de bewoners dat hun aardse bestaan veiliger en beter is geworden.

Zelfs nu ook buiten de kringen van natuurbeschermers waardering is ontstaan voor het laatste stukje delta, de Oosterschelde, wordt deze vakkundig om zeep gebracht via een politiek compromis waarbij weliswaar rekening wordt gehouden met de natuurwetenschappelijke waarden van de Oosterschelde en vele miljoenen extra worden uitgetrokken voor een groter stroomgat maar waarbij de natuur geen baat heeft. Die laat zich niet in slaap sussen door politieke compromissen.

En de Waddenzee is stervende, ondanks alle moeite die natuurbeschermers zich getroosten, regeringsnota's, biologisch onderzoek, opportunistische kamerleden en schenkingen van jagers- en sportvissersverenigingen. De vervuiling van de Rijn schrijdt immer voort en zelfs over de, als gevolg daarvan, uitstervende zeehonden wordt nog gekibbeld. Deze dieren, die een betere bescherming zouden kunnen genieten onder de Natuurbeschermingswet, verkeren nog steeds onder het regime van de Jachtwet en het Ministerie van Landbouw voert een

Goudplevieren

heroïsche strijd om ze daar ook te houden, tot de laatste zeehond erbij neervalt.

Voor de Dollard is, als men het regeringsbeleid en het gedrag van de kamerfracties analyseert, geen enkele hoop, alle kluten van de wereld veranderen daar niets aan.

Exploitatie van populaties op basis van karteringsgegevens

De gegevens die de faunakarteerders verzamelen worden, behalve voor de hierboven vermelde doeleinden, ook gebruikt bij de exploitatie van populaties. De discussie over de bruikbaarheid van de gegevens voor dat doel maar met name ook omtrent de toelaatbaarheid, is in het algemeen maar met name ook in Nederland, nog nauwelijks op gang gekomen. Dit artikel beoogt daartoe een aanzet te zijn.

Fauna-exploitatie

Er bestaan ruwweg drie vormen van fauna-exploitatie die meestal met het doden van het te exploiteren object gepaard gaan:

1. De exploitatie d.m.v. jacht door natuurvolk, zoals papoea's, pygmeeën en diverse indianenstammen.
2. De exploitatie op grond van economische motieven bijvoorbeeld walvisvangst, het knuppelen van zadel- en pelsrobber, de zeevisserij, de handel in wilde dieren, het vangen en schieten van zangvogels en de zogenaamde 'gamecropping' (het schieten en vangen van wilde dieren ten behoeve van de vleesvoorziening in Afrika).
3. De exploitatie door middel van jacht en visserij omwille van het genot dat de beoefenaar ervan ervaart, te weten sportjagers en -vissers.

N.B. Buiten deze opsomming zijn gelaten het doden van dieren omwille van natuurbeheer en bestrijding van gewas- en andere schade omdat hierbij het doden of anderszids bemachtigen van dieren geen doel is. Bij de eerst genoemde categorie leeft de

mens min of meer in harmonie met zijn leefomgeving en de toelaatbaarheid van de exploitatie staat niet ter discussie. **De tweede categorie** kent allerlei gradaties tussen noodzakelijk en toelaatbaar en niet noodzakelijk en verwerpelijk.

De natuurbeschermer dient zich primair af te vragen of de exploitatie in kwestie noodzakelijk is. Als dat niet het geval is dan is zij bezien vanuit het natuurbehoud a priori verwerpelijk.

De derde categorie is nooit noodzakelijk en vanuit het natuurbehoud bezien *altijd* verwerpelijk.

De tweede categorie

De Japanners beweren dat de walvisvangst van elementair belang is voor de eiwitvoorziening van de Japanse bevolking. Als we aannemen dat dit waar is en het los zien van de vraag waarom de Japanners via hoge heffingen de import van Argentijns rundvlees tegen gaan, dan is de eerste vraag, nodig voor een juist beheer: welk deel van de populatie kan worden gedood zonder het bestand wezenlijk aan te tasten. Op die vraag tracht in dit tijdschrift W. F. J. Mörzter Bruijns een antwoord te geven. Hij doet dat aan de hand van karteringsgegevens en hij beoogt om tenminste een deel van de nu nog levende walvissen te redden. De Japanners (en de Russen) stellen dit soort vragen nauwelijks. Die roven en moorden erop los en als de ene walvissoort op is pakken ze de volgende. Intussen mogen we er niet aan voorbij gaan dat Nederland vermoedelijk de belangrijkste handelaar ter wereld is van potvisolie en een produktschap van oliën en vetten bezit dat zich voor het behoud van die handel inzet. Waarin een klein land...

Hoe goed bedoeld ook, het berekenen van oogstquanta moet met de nodige scepsis worden bezien. De gegevens waarop men zich baseert zijn bijna altijd zeer onvolledig en bovendien wordt het dier als het ware buiten de natuurlijke context geplaatst. Er zijn duidelijke aanwijzingen dat het mis kan gaan. In zijn artikel over de exploitatie

van zadelrobber (het zeehondje knuppelen) in Canada (Argus 3:8-11) uit Jan Otens gereede twijfel over de werking van kwanteringsstelsels. Hij verwijst daarbij naar de tellingen en berekeningen van de Canadese bioloog Prof. D. Lavigne. Lavigne's tellingen van zadelrobber, die vanuit de lucht plaatsvonden en waarbij tevens infrarood foto's gemaakt werden, komen verontrustend veel lager uit dan de tellingen van de Canadese regeringsbiologen die gebaseerd zijn op steekproeven. Maar dit weerhoudt de Canadese regering er overigens niet van opnieuw zeer hoge knuppelquanta in te stellen. Men wil coûte que coûte de voor dit land in economisch opzicht onbelangrijke robberexploitatie behouden. De manier waarop is bizar en opnieuw is aangetoond dat door biologen en natuurbeschermers aangedragen gegevens grotelijks misbruikt (kunnen) worden.

De derde categorie

De offensieve natuurbescherming waartoe de Stichting Kritisch Faunabeheer zich rekent, verwerpt het maltraheren en exploiteren van dieren voor het genoegen van bijvoorbeeld jagers en sportvissers. Ze gaat deze te lijf, ontzenuwt argumenten, wijst op al te vriendschappelijke banden tussen jagers en overheidsdienaren, waarschuwt voor infiltratie van jagers in natuurbeschermingsverenigingen enz. Kortom oorlog, net zoals Greenpeace oorlog voert tegen exploitatie in categorie 2, hetgeen meer geaccepteerd wordt.

De defensieve natuurbescherming verwerpt een dergelijke vorm van exploitatie ook wel maar schuwt de strijd en tracht d.m.v. compromissen op lange termijn voor de natuurbescherming terreinwinst te boeken. Als dat niet lukt legt men zich erbij neer. Dat de natuurbescherming daarbij menig veer moet laten is duidelijk. In veel gevallen onnodig, maar de jagers kennen de slaptte van hun opposenten (zie de KNJV mededeling over jagers en vogelbescherming elders in dit blad) en ze overvragen, bluffen, chanteren en manipuleren dat het een lieve lust is. En met succes, zoals o.a. uit de zomerkaartenaffaire blijkt!

Met het angstzweet in de handen namen de bestuurders van 'Vogelbescherming' na jaren gehakketak kennis van de mening van de leden van die vereniging. De leden verwerpen de plezierjacht en accepteren hoogstens beheersjacht. De leden zijn zoals men dat in jagerskringen noemt 'anti-jachtgezind'. Intussen is de directeur van die vereniging nog steeds een jager. Hij tegenwoordigt de vereniging in het Europees Milieubureau en in de Nederlandse sectie van de Internationale Vogelbescherming - ICBP — (een gezelschap waarop wij in een volgend artikel terug zullen komen). Hij ijvert daar vlijtig mee 'anti-jachtgezinden' te weren. Bovendien zit namens 'Vogelbescherming' een jager in de Jachtraad, op voorspraak van de directeur overigens.

Watervogelconcentratie

Het is niet verwonderlijk dat vanuit de defensieve natuurbescherming de gedachte van het 'oogsten' afkomstig is. Het dient te geschieden op dezelfde basis als bij de commerciële jacht. Via een kwanteringssysteem dat gebruik maakt van karteringscijfers. In Canada en Noord-Amerika gebeurt dat al. Jaarlijks worden eenden en ganzen in nazomer en herfst geteld en de aanwas van dat jaar bepaald. Daarna wordt het zogenaamde natuurlijk overschot berekend, dat is het aantal dieren dat, aldus de rekenaars, toch sterft en niet nodig is om de populatie op niveau te houden. Men negeert ook hier, net als in categorie twee, eventuele kwalitatieve aspecten. Het aldus verkregen overschot wordt verdeeld over de jagers en iedere jager mag van een gegeven soort een maximaal aantal, de 'baglimit' (weitaslimiet) schieten. Op die manier worden kool en geit gespaard. Jagers kunnen blijven jagen en de bejaagbare diersoorten worden niet uitgeroeid, althans dat is de bedoeling. Als een soort een te geringe aanwas heeft en achteruit gaat (waaruit dan blijkt dat het systeem niet werkt) dan wordt de jacht niet geopend. Heeft zo'n soort een dubbelganger, waarmee verwarring mogelijk is, dan wordt de jacht ook op die soort gestaakt (vgl. Argus 2 (1): 10, de canvasback en de Amerikaanse Tafeleend). Hierin is men consequent. Met natuurbescherming heeft dit natuurlijk niets te maken. Toch wordt achter de schermen gewerkt om deze achterhaalde regeling ook in Nederland en andere Europese landen in te voeren. Dat van jagerszijde de filosofie 'redden wat er te redden valt' opgang doet is niet verwonderlijk in een tijd waarin de Europese bevolking steeds jachtvijandiger wordt. De natuurbeschermers die hier aan meewerken doen dat op basis van naïviteit, goede verhoudingen met de jagers zou de jagers vatbaarder maken voor de opvattingen vanuit de natuurbeschermingswereld. In werkelijkheid is het beeld dat van weinig principiële en schipperende leiders uit de defensieve natuurbescherming versus

schrandere en keiharde onderhandelaars van jagerszijde.

En wat gebeurt intussen? Overal in Europa tellen gedurende de winter *natuurbeschermers* eenden en ganzen met het doel meer kennis van deze dieren te vergaren en hen beter te kunnen beschermen. In Nederland worden die gegevens verzameld door de afdeling ornithologie van het Rijksinstituut voor Natuurbeheer. Daarna gaan de gegevens naar het IWRB (International Waterfowl Research Bureau), een organisatie die nauw gelieerd is aan de Internationale Vogelbescherming (ICBP) en die het onderzoek naar watervogels zoveel mogelijk tracht te coördineren. Dit bureau, dat onder leiding staat van Prof. G. V. T. Matthews is een natuurbeschermingsorganisatie, vandaar dat de tellende natuurbeschermers hun gegevens vol vertrouwen aan deze organisatie afstaan. Toch is er iets fundamenteel mis met dit bureau. Onder de vele studiegroepen die het bureau telt bevindt zich de zogenaamde 'Resource Harvesting Division', vrij vertaald zo iets als 'oogstdivisie'. Van Nederlandse zijde hebben de heren drs. Th. Veen, directeur en J. Vlietlander, lid van de Koninklijke Jagersvereniging zitting in deze groep die bestaat uit jagers en wat men wildbiologen pleegt te

noemen. De groep, die onder voorzitterschap staat van de Finse wildbioloog Lampio, construeert een systeem analoog aan het Amerikaanse waarbij 'baglimits' worden ingesteld. De groep doet dat in nauwe samenwerking met de Internationale Jachtraad, met als doel (citaat Proceedings ICBP): 'to show that rationalized hunting is to sportman's advantage'. Zonder dat ze zich daarvan bewust zijn leveren de Nederlandse watervogeltellers hun gegevens rechtstreeks aan jagers uit en werken ze mee aan het behoud van de jacht op die vogels. Misbruik van gegevens is natuurlijk moeilijk te voorkomen maar dit is toch wel verbijsterend.

Indien de Nederlandse watervogeltellers oprecht tellen met het idee de watervogels daarmee een dienst te bewijzen en niet ter meerdere eer en glorie van zichzelf, dan staat hen slechts één weg open: een boycot van het Rijksinstituut voor Natuurbeheer en het International Bureau for Waterfowl Research.

Voor wie nog niet overtuigd is het volgende voorbeeld (zie ook Veen, 1977): op initiatief van de Duitse afgevaardigde in het Europees Parlement Jahn werd het Parlement voorgesteld om de goudplevier, een aantal eendensoorten, alle ganzen met uitzondering van de grauwe gans, de houtsnip en de roodpootpatrijs te schrappen als jachtvogels. Zijn voorstel was mede ingegeven door het feit dat deze vogels - in Duitsland - op de lijst staan van bedreigde vogelsoorten. Wie schetst de verbazing van de afgevaardigden dat niet alleen jagers maar ook natuurbeschermers, nou ja, ijlings op kwamen draven om het parlement te vertellen dat deze vogels beslist niet bedreigd zijn en stopzetting van de jacht derhalve niet noodzakelijk. Men beriep zich daarbij op de karteringsgegevens door natuurbeschermers uit gans Europa bijeengebracht. De belangrijkste pleiter voor handhaving van de jacht op genoemde soorten? Prof. G. V. T. Matthews, directeur van het International Waterfowl Research Bureau.

Literatuur

- Dekker, J. N. M. 1976. Milieukartering: een geschikte strategie voor milieubehoud: *Natuur en Landschap* 30:99-106.
- Harms, W. B., A. B. L. M. Wittgen en M. J. S. M. Reijnen. 1976. De Groene Ruimte tussen Arnhem en Nijmegen, een biologisch onderzoek. *Natuur en Landschap* 30:70-79.
- International Council for Bird Preservation. 1975. XII Bulletin of the International Council to Bird Preservation, p. 110.
- Meelis, E. en W. J. ter Keurs. 1976. Milieukarteren: een wetenschappelijke activiteit? *Natuur en Landschap* 30:85-98.
- Meester-Broertjes, H. A. 1976. Milieukartering en -waardering: waarom en hoe? *Natuur en Landschap* 30:63-69.
- Ottens, Jan. 1978. Wie zegt dat de Zadelrob niet bedreigd is? *Argus* 3:8-10.
- Schroevens, P. J. 1976. Filosofie van milieuwaardering als een offensieve strategie. *Natuur en Landschap* 30:107-115.
- Van de Kerk, J. 1976. Voer voor ecologen. *Natuur en Landschap* 30:880-84.
- Veen, Th. J. 1977. Federatie van Europese jagersverenigingen. *De Ned. Jager* 82 (21): 804.
- Werkgroep Milieu Zuidwest Nederland van de Contact Commissie voor Natuur en Landschapsbescherming, 1972: *De Kleuren van Zuidwest Nederland*.

UITROEIING

VAN DE WALVIS

door W.F.J. Mörzer Bruijns

Gewijzigde versie van een reeds eerder gepubliceerd artikel in 'De Blauwe Wimpel' en het 'Vakblad voor Biologen'.

De auteur van dit artikel W. F. J. Mörzer Bruijns werd in 1913 geboren. Doorliep alle rangen der Nederlandse Koopvaardij. Gedurende de laatste wereldoorlog voer hij 5 jaar als reserve-officier bij de Kon. Marine. De liefde voor de maritieme biologie zat hem in het bloed. Gedurende zijn gehele loopbaan als zeeman verrichtte hij waarnemingen op het gebied van zeevogels

en walvisachtigen voor Nederlandse en internationale instituten. In 1971 verscheen van zijn hand een 'Field Guide of Whales and Dolphins'.* Hij is adviseur der Nederlandse delegatie bij de International Whaling Commission (IWC), adviseur van de Stichting Onderzoek Cetacea, en van de Werkgroep Bescherming Walvissen en Dolfijnen.

Zoals het altijd normaal is geweest voor de mens om te jagen, te vissen, te planten en een veestapel te houden om de opbrengst daarvan voor zijn dagelijkse behoeften te gebruiken, zo kon en kan ook op walvissen gejaagd worden. Ze vormen met de vissen de internationale veestapel der aarde; een gemeenschappelijk bezit.

Met beperkte hulpmiddelen als roeiboten en handharpoenen, die nog steeds in de Azoren, maar helaas niet meer door de Eskimo's, gebruikt worden, was dat nog geen probleem. De strijd tussen jager en prooi gaf beiden voldoende kansen.

Het harpoenkanon, de harpoen met springlading, met stoomvermogen en wéér later door sterke motoren aangedreven walvisjagers, vormden in de vorige en het begin van deze eeuw wél een probleem.

Achtereenvolgens werden de Groenlandse walvis, *Balaena mysticetus*, de Grijze walvis, *Eschrichtius gibbosus* en de Noordkaper *Eubalaena glacialis* tot een minimaal aantal uitgeroeid, zonder dat iemand er wakker van lag.

De ongelijke strijd ging rustig door, en met moderne middelen konden ook de nog talrijke vinvissen in de antarktische zeeën met succes worden aangepakt. Deze slanke en snelle dieren moesten direct na de 'kill' met lucht worden opgeblazen, daar ze anders zonken en verloren gingen.

De meest begeerde buit was de Blauwe Vinvis, *Balaenoptera musculus* — met lengten tot meer dan 30 meter en een gewicht van 150.000 kg het grootste dier dat ooit op aarde geleefd heeft — die vanuit landstations in South Georgia en de Falkland Islands gejaagd en aan land verwerkt werd. Het succes en de verdiensten waren zó groot, dat tegen 1925 de vangsten door vermindering van het bestand in de omgeving sterk terugliep. Geen nood, men bouwde fabrieksschepen, grote drijvende traankokerijen. In plaats van de walvis naar de fabriek, werd de fabriek naar de walvis gebracht. Deze verzamelden zich namelijk tijdens de zomermaanden in de plankton-

rijke antarktische zeeën voor het benodigde voedsel. In de winter in warmere streken, waar voor hen slechts een minimum aan voedsel beschikbaar is, worden de jongen geworpen en gezoogd. De grote slachting begon; het begin van het einde. Reeds in 1936, met 46 landstations over de hele wereld, en 39 fabrieksschepen in het zuidpoolgebied die een totaal van 51.250 walvissen doodden, begon men in te zien dat 'de kip met de gouden eieren' bezig was geslacht te worden.

In dat jaar konden er van de voordelige vette Noordkaper, waarvan er voorheen meer dan 10.000 per jaar gevangen werden, nog maar 6 bemachtigd worden. De vangst van de Blauwe Vinvissen was in 10 jaar van 30.000 teruggelopen tot 15 000. Dit werd door de fabrieksschepen wel gecompenseerd door het aantal van 13.000 geschoten gewone Vinvissen te verdubbelen tot 26.000, maar het was duidelijk dat er iets meer gebeuren moest.

In 1937 kwam te Genève een conventie tot stand tussen de aan de walvisvaart deelnemende landen. Er werd afgesproken dat de Groenlandse walvis (die reeds uitgestorven werd geacht), de Noordkaper en de Grijze walvissen, niet meer gejaagd mochten worden; evenmin zogende moeders en jonge dieren beneden een bepaalde maat.

De bedoeling was goed; desondanks werden er dat jaar 3000 walvissen méér geschoten. Drie jaar later maakte Wereldoorlog II tijdelijk een eind aan de jacht en kregen de walvissen een 'rustperiode' van 7 jaar. Gedurende deze drie jaar was het reeds duidelijk dat de voorgestelde maatregelen onvoldoende zouden zijn. Indien men een soort

internationaal 'beheer' wilde, moest dat op grotere schaal gebeuren met een overkoepelende organisatie en een controle-apparaat. Direct na de oorlog werd daarvoor een grote internationale conferentie in Washington gehouden, die resulteerde in de 'Convention for the Regulation of Whaling', in 1946 ondertekend door 17 landen. Ook Nederland nam hieraan deel en ondertekende de Conventie.

Er waren meer stringente bepalingen tot beperking der vangsten opgenomen en een controle-commissie werd ingesteld die de naleving daarvan moest garanderen.

Dat was de International Whaling Commission te Londen, waarin alle deelnemende landen (Noorwegen, Engeland, Amerika, Rusland, Japan, Australië, Nieuw-Zeeland, Canada, Zuid-Afrika, Frankrijk, Denemarken, IJsland, Nederland, Mexico, Panama, Brazilië en Argentinië) zitting en stemrecht hadden. Spanje, Portugal, Gabon, Chili, Peru en Ecuador sloten zich niet aan. Deze Commissie werd bijgestaan door het International Bureau of Whaling Statistics in Oslo, dat de reeds jarenlang bestaande en uitstekend bijgehouden Noorse statistieken continueerde.

'Native Whaling' voor eigen levensonderhoud, bijvoorbeeld door Eskimo's, bleef geoorloofd zonder restricties.

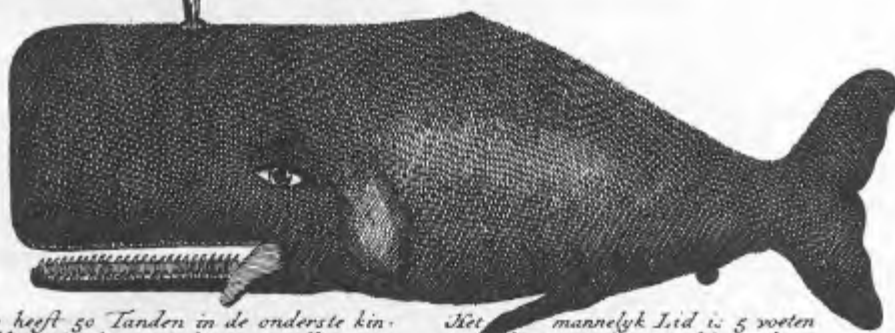
De reeds geldende Geneefse bepalingen werden overgenomen. Het vangseizoen in het Zuidpoolgebied voor de 18 a 21 fabrieksschepen werd ingekort door een maximum in de IWC overeen te komen aantal te schieten walvissen vast te stellen. Dit werd (helaas) uitgedrukt in zogenaamde Blue Whale Units (BWU): één Blauwe Vinvis, waarvoor 2 Gewone Vinvissen, 2,5 Bultrug, of 6 Noordse Vinvissen geschoten mochten worden.

Deze maatstaf zou bruikbaar zijn geweest, als er nog voldoende Blauwe Vinvissen hadden bestaan. Dat was echter niet meer het geval. De maatregel opende daardoor de weg tot het schieten van veel te grote quantita der andere soorten.

Andere walvissen, met inbegrip van de Potvis, *Physeter macrocephalus*, bleven 'vogelvrij'.

*te verkrijgen à f 56,— bij het WNF Nederland, Zeist, te storten op postrekening 3019487 t.n.v. Verzendhuis WNF, postbus 140, Sassenheim.

HET LUCHTGAT.

Hij heeft 50 Tandén in de onderste kinbakken; Doch in de bovenste alleen 20 veel gaten, waar in de Tandén niet sluiten.

Het mannelijk Lid is 5 voeten lang, en $1\frac{1}{2}$ voet dik in de ronte.

Ware en eigentlijke afbeelding van de CACHELOT, die den 24 January 1738 naby S. Peter in Eydersted gevonden is. en 48 voeten lang, 12 voeten hoog en in de ronte 36 voeten dik was.

Fabrieksschepen mochten slechts in bepaalde gebieden bezuiden de 50ste breedtegraad opereren. Er werd verondersteld dat er op die manier reservaten zouden ontstaan waarin diverse soorten zich konden handhaven. Aan elke expeditie zou een internationale inspecteur worden toegevoegd die de naleving van de voorschriften kon controleren en wekelijks een gedetailleerde opgave der gevangen dieren naar Oslo moest seinen. Pas in 1976 stemden ook Japan en Rusland toe om deze inspecteurs op hun schepen mee te laten varen.

Eén week vóór het toegestane quantum bereikt werd, telegrafeerde de IWC de sluitingsdatum van het seizoen aan alle schepen. Na die datum mocht alleen nog op Potvissen gejaagd worden.

De quanta konden alleen vastgesteld worden met een driekwart meerderheid van stemmen. Dit resulteerde in een voortdurend touwtrekken tussen de vertegenwoordigers van de commerciële en 'behoudende' belangen in de Commissie, waarbij de eersten altijd hun zin konden doordrijven, omdat de biologen door gebrek aan wetenschappelijke gegevens de noodzaak van hun voorstellen niet konden aantonen. Zelfs al kon de vereiste meerderheid bereikt worden, dan hadden de walvisvaartbelangen toch nog een stok achter de deur; Elk land dat het niet met de aanvaarde beperking eens was kon zich door een schriftelijk protest daaraan onttrekken. Een treffend staaltje hiervan was het aannemen met 15 stemmen vóór en 2 tegen van de bepaling, dat fabrieksschepen niet langer op Potvissen in hun tropische paargebieden mochten jagen. Dit leek een spectaculair succes. De tegenstemmers waren echter de enige landen (Japan en Rusland) die deze jacht uitoefenden. Ze tekenden protest aan en alles bleef zoals het was. Deze beide landen weigerden ook een internationale inspecteur op hun schepen toe te laten, waardoor de controle op het schieten van ondermaatse dieren —

en zelfs van beschermde soorten — wegviel. De toegestane quanta waren dan ook elk jaar, tegen beter weten in, te hoog, omdat tegenstemmen en protesteren van een aantal landen nog funester gevolgen zou hebben. Intussen werden de jachtgebieden steeds verder uitgebreid, zodat in 1962 praktisch alle zuidelijke oceanen voor de fabrieksschepen opengesteld waren.

Ten slotte zou blijken dat het een ernstige tekortkoming was om alleen quanta vast te stellen voor de fabrieksschepen en daarbij de vangst van ongeveer 20 landstations uit hetzelfde bestand buiten beschouwing te laten. Voor sommige soorten (Potvis en Bultrug) waren de daar geschoten aantallen vaak het dubbele tot drievoudige.

De landen die de conventie niet tekenden waren natuurlijk in het geheel niet verplicht aan de bepalingen te voldoen. Behalve de reeds genoemde landen zijn daar enige jaren geleden nog Noord-Korea en Somalië bijengekomen, terwijl de laatste jaren onder het mom van 'native whaling' ook commerciële exploitatie wordt uitgeoefend.

Het grote struikelblok voor eensgezindheid in de IWC was, en is helaas nog steeds, bekendheid met de vele factoren die uiteindelijk een quantum moeten bepalen.

Deze gegevens zijn onder andere het originele bestand; hoeveel mannetjes en hoeveel wijfjes; de maximum leeftijd; de leeftijd van geslachtsrijpheid; het aantal jaren waarin aan het reproductieproces kan worden deelgenomen en welk percentage daarvan aan de voortplanting deelneemt; de duur van de dracht; de zoogtijd en het tijdsver-

loop tussen twee opeenvolgende worpen; de invloed die de bestanden van verschillende soorten onderling op elkaar uitoefenen. De wetenschappelijke meningen hierover, gebaseerd op de schaarse gegevens die aan boord van schepen en op landstations verzameld konden worden, liepen zover uiteen, dat van een aanvaardbaar gemeenschappelijk standpunt geen sprake was. De commercie heeft daarvan gebruik gemaakt. Zoals ze dacht tot eigen voordeel. Een misvatting.

Om toch met betere, exacte gegevens over bestanden (het walvis-'kapitaal') een tegenwicht te kunnen geven, organiseerde wijlen prof. dr. E. J. Slijper — het Nederlandse lid van de IWC — in de vijftiger jaren een 'neutrale telling' door koopvaardijsschepen op zee. Vooral de Nederlandse schepen hebben daaraan een belangrijke bijdrage geleverd.

De uitslag bevestigde in grote trekken, dat het standpunt der wetenschappelijke leden der IWC juist was geweest; de bestanden waren minder groot (zie Vakblad voor Biologen 46 (1966) p. 159-168) dan was verondersteld en de quanta te hoog. Dit resulteerde in 1960 in de samenstelling van een 'Scientific Committee' door de IWC, waarin 4 onafhankelijke zoölogen met alle beschikbare gegevens uit de statistieken — verwerkt in computers — een advies moesten uitbrengen. Beducht voor de mogelijk minder gunstige uitkomst (althans commercieel bekeken) bedongen de walvisvaarders van de IWC de afschaffing van het quantum-systeem. Dus: vrij en onbeperkt schieten. Wegens de tegenvallende en zelfs slechte resultaten in 1960 en 1961, werd het systeem in 1962 weer ingevoerd.

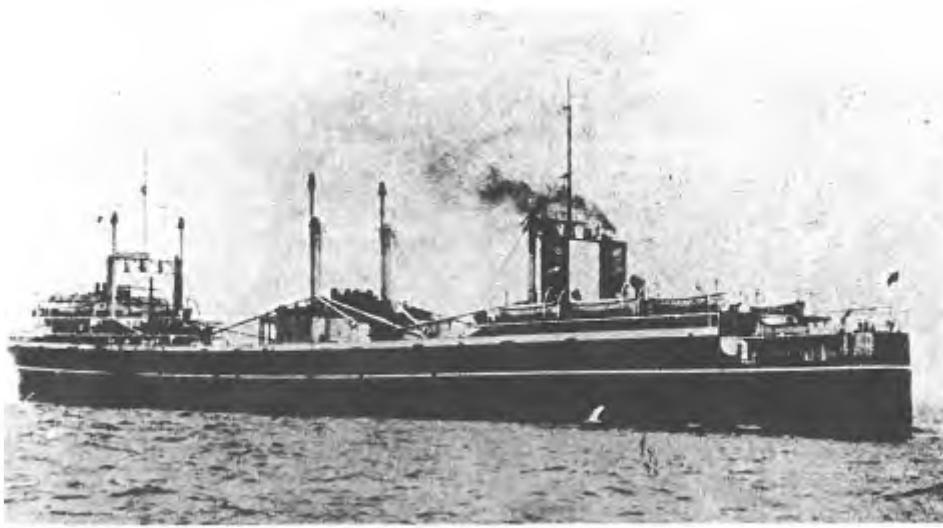
Het rapport kwam in 1963 gereed. Het stelde de biologen van de IWC opnieuw in het gelijk; de toegestane quanta waren te hoog geweest.

Datzelfde jaar leverden de vangsten de proef op de som: er werden slechts 2 Bult-ruggen en 120 Blauwe Vinvissen gevangen.

Ondanks dit 'rode licht' werd het aantal toegestane BWU's slechts verlaagd van 15.000 tot 10.000, en de beide bedreigde soorten pas in respectievelijk 1964 en 1965 beschermd. Een direct gevolg was, dat de meeste landen, inclusief Nederland, zich uit de antarctische walvisvangst terugtrokken. Noorwegen, Japan en Rusland continueren, nog steeds niet overtuigd van de desastreuze gevolgen van deze roofbouw, de jacht met 15 schepen. De vangsten bleven daarmee op hetzelfde niveau. Helaas bedankte Nederland tevens voor het lidmaatschap van de IWC, waarmee wij het

Narwal *Monodon monoceros*

Het fabrieksschip 'Vikingen' hield 31 augustus 1929 de proeftocht; het werd gebouwd op de werf van Swan, Hunter & Wigham Richardson te Newcastle upon Tyne en had een bruto inhoud van 14.772 ton. Het schip was — evenals de meeste in die tijd gebouwde drijvende traankokerijen — uitgerust met twee triple expansiemachines met een gezamenlijk vermogen van 4.300 pk, en kon daarmee een snelheid bereiken van 12 mijl/uur. Het werd gebouwd voor rekening van de Noorse reder John Rasmussen en kwam precies één maand later gereed dan de eerste, speciaal gebouwde drijvende traankokerij, de 'Kosmos' (17.801 brt) van de rederij Anders Jahre. In 1938 werd de 'Vikingen' naar Duitsland verkocht en herdoopt in 'Wikinger'; het schip was eigendom van het Hamburger Walfang kantor. De 'Wikinger' overleefde de tweede wereldoorlog en werd in 1945 te Kiel aangehouden. Zoals alle Duitse schepen moest het aan de geallieerden worden uitgeleverd en nam onder de naam 'Empire Venture' (12.639 brt) in het seizoen 1945/1946 deel aan de walvisvangst in Antarctica. In 1946 werd het schip toegewezen aan de USSR en herdoopt in 'Slava'. Het was het eerste na-oorlogse fabrieksschip van Rusland; later voegden zich daarbij nog enkele eenheden. In 1971 werd de 'Slava' naar Japan verkocht, herdoopt in 'Fuji Maru' en in datzelfde jaar te Koahsiung gesloopt.

stemrecht verloren, en met onze grote kennis op dit gebied geen invloed ten goede meer konden uitoefenen. Gelukkig kon deze misstap door hertoetreding in 1977 weer ongedaan gemaakt worden en werd de internationaal bekende walvisdeskundige dr. P. J. H. van Bree reeds in 1976 in het Scientific Committee (SC) opgenomen. Noorwegen trok zich in 1967 terug, toen de vangst van Gewone Vinvisen van 27.000 (1960) teruggelopen was tot 2.000 bij een toegestaan quantum van 6.400, en van de veel kleinere Noordse Vinvis van 19.000 (1964) tot 10.000.

Japan en Rusland begonnen compensatie te zoeken in het jagen op de kleine Dwergvinvis *Balaenoptera acutorostrata* (of Minke) die, evenals de Potvis, niet in de Conventie was opgenomen. Door de toenemende hoge vangsten van deze 'vrije' soorten (de Potvis met 20.000 tot 32.000 per jaar sinds 1956) slaagde de IWC er in 1973 in beide onder 'beheer' te nemen, en werd tevens de BWU als maatstaf vervangen door aparte quanta voor iedere soort in de zuidelijke oceanen en eveneens voor de Noord-Pacific. Dit was een direct uitvloeisel van de in 1972 te Stockholm gehouden internationale conferentie over Natuurbescherming en Milieubeheer, waar alle landen ter wereld aan deelnamen. Met algemene stemmen werd aangenomen de walvisachtigen — dus ook Dolfijnen en Bruinvissen — volledige bescherming te geven. De

beide grote internationale organisaties, in natuurbescherming gespecialiseerd, het Wereld Natuur Fonds (WNF) en de International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN), verzochten daarop onmiddellijk schriftelijk aan de IWC een moratorium van 10 jaar op de walvisvangst. Het verzoek werd in de IWC zowel in 1973 als 1974 afgestemd.

Goed beschouwd is een moratorium niet nodig, mits men de beschermde soorten werkelijk met rust laat, zich bij de beheerde soorten houdt aan de door het Scientific Committee gestelde quantum, en men zich niet schuldig maakt aan over-exploitatie van de vrije soorten. Dat is echter niet het geval. Japan, dat reeds in 1963 het BWU-quantum omzeilde door een 'nieuw ras' Blauwe Vinvisen te ontdekken dat niet onder de Conventie viel, leverde in 1974 opnieuw een staaltje commerciële manipulatie, door het gestelde quantum van 5.000 voor Dwergvinvisen niet te accepteren. Dit aantal was gebaseerd op een algemeen aanvaardbaar bestand van 150.000. De Japanse delegatie stelde dat dit bestand wel 300.000 was. Het tegendeel kan niet bewezen worden, ondanks het feit dat Japanse tellingen in de antarctic tussen 1966 en 1968 slechts 17.000 en in 1973 maar 9.000 exemplaren opleverden.

De IWC handhaafde haar quantum. Japan en Rusland, als enige landen die met fa-

abrieksschepen op de Dwergvinvis jagen, stelden een eigen quantum van 8.000 vast, waarvan ze 7.700 konden schieten.

Het is van belang te vermelden, dat Japan in 1973 — en opnieuw in 1974 — een speciaal voor deze vangst gebouwd fabrieksschip in gebruik heeft genomen. Het ziet er naar uit, dat daarmee de uitroeiing van de laatst overgebleven Vinvis binnenkort een feit zal zijn.

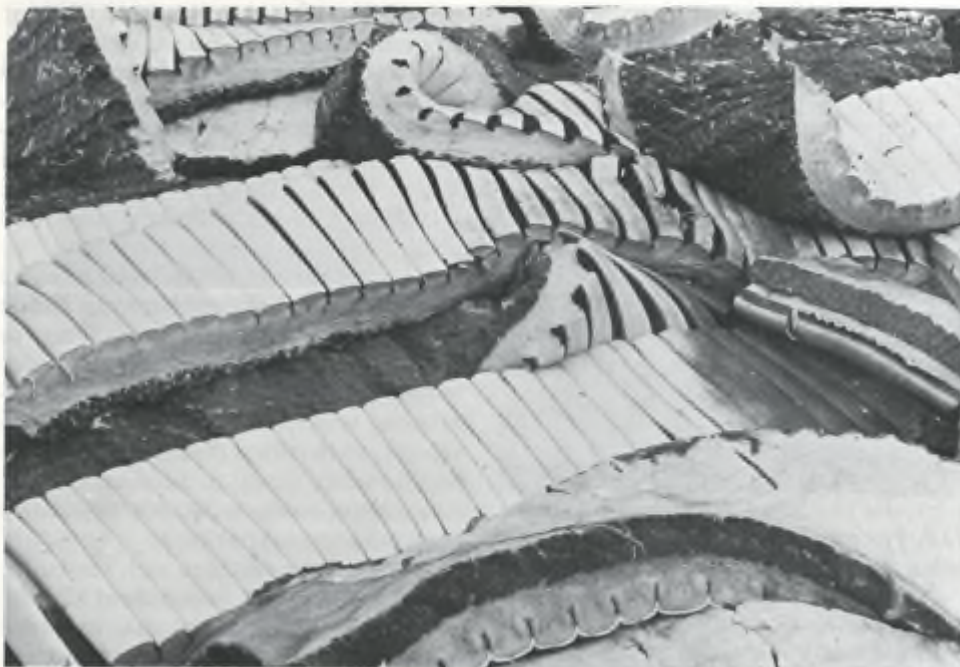
Vogelvrije soorten, die nu onder zware druk zijn komen te staan, zijn onder andere de Butskop *Hyperoodon ampullatus*, de Witte Walvis *Delphinapterus leucas* en de Narwal *Monodon monoceros* in de Noord-Atlantic, waarvoor geen enkel quantum is bepaald, de Berardius *Berardius bairdi* in de Noord-Pacific, terwijl in die oceanen bovendien jaarlijks tussen de 300.000 en 400.000 Dolfijnen afgemaakt worden.

Daar dit soort praktijken zich ver buiten het gezichtsveld van de mensheid afspeelt, en alleen een aantal biologen, natuurbeschermers en een groepje ingewijden ervan op de hoogte zijn, wil de schrijver van dit artikel een poging doen aan dit soort wan-toestanden in bredere kring bekendheid te geven. Hij doet dit mede namens de Nederlandse Werkgroep Bescherming Walvissen en Dolfijnen.

De meningen over bestandsbepalingen in wetenschappelijke kringen lopen door het nog steeds ontbreken van voldoende gegevens nog steeds zover uiteen dat landen als Japan en Rusland, die nog commerciële walvisvaart bedrijven (Zuid-Afrika en Australië stopten respectievelijk in 1976 en 1978) er elk jaar opnieuw in slagen enkele, door het SC voorgestelde, quanta met een paar procent te vergroten.

Met vereenvoudigde berekeningen aan de hand van de gemaakte vangstgrafieken kan worden aangetoond wat er zich in de achter ons liggende 50 jaar op een even onttellende als beschamende wijze heeft afgespeeld. Men moet daarbij niet de landen vergeten die de Internationale Conventie niet getekend hebben zoals Spanje, Portugal, Chili en Peru (beide laatste landen hebben vangststations die eigendom zijn van 'uitgeweken' Japanse ondernemers).

Walvispek op het walvisverwerkingsstation op IJsland.

Ten slotte is er nog het in de Atlantische Oceaan opererende 'piraten'walvisfabriekschip 'Sierra', eveneens beheerd door Japanse belangen. Het staat ingeschreven in Somalië, het kantoor is gevestigd in Liechtenstein en het vaart met een Japanse gezagvoerder, officieren en harpoeniers. Het is bewezen (door ISPA) dat zij voortdurend beschermde dieren (zogende moeders, ondermaatse exemplaren en verboden soorten schieten). Zij kwamen juni jongstleden in het nieuws doordat een tweede door hen gecharterd fabrieksschip 'Tónna', een verbouwde hektrawler onder Nederlandse (Koninkrijks)vlag uit Willemstad, nabij de Portugese kust zonk bij het binnenhalen van een geschoten Gewone Vinvis.

Onthullende grafieken tonen realiteit van uitroeiing van de walvis aan

Hoewel de over-exploitatie der walvisbestanden tot op heden kon doorgaan wegens het ontbreken van voldoende wetenschappelijke gegevens, is er toch een aantal feiten waarmee de geïnteresseerde amateur een — met de werkelijkheid overeenkomend — beeld kan samenstellen van wat er gebeurd is. Die feiten zijn:

- de stelselmatige achteruitgang der geregistreerde vangsten,
- het in enige decennia tot aan de rand van uitroeiing afschieten van twee bekende soorten,
- een algemeen aanvaarde voortplantingsfactor, waarmee het maximale aanvaardbare afschot (MSY — Maximum Sustainable Yield) bepaald kan worden.

Het gaat om een rekensommetje, dat iedereen met veel tijd en geduld kan maken. De resultaten zijn in grafieken zichtbaar gemaakt voor de Blauwe Vinvis, de Bulrug, de Gewone Vinvis, de Noordse Vinvis, de Potvis en de Minke of Dwergvinvis.

De volgetrokken lijnen geven de feitelijke jaarlijkse vangsten aan, overgenomen uit de IWC-Whaling Statistics te Oslo; de streeplijn de daarbij behorende berekende bestanden. Bij elke grafiek is een korte tekst met opmerkingen en conclusies. O.a. vergelijking van het totaal aantal geschoten dieren (inclusief die door landstations) met het aantal dat als 'oogst' genomen had kunnen worden, dus zonder het bestand te schaden.

Het laatste aantal is voor de meeste soorten groter dan het eerste; een duidelijk bewijs van schandelijk wanbeheer.

Twee bekende bestand-gegevens werden als uitgangspunt gebruikt (de minimale restanten van de Blauwe Vinvis en de Bulrug) terwijl ook tellingen, verricht door het Japanse Whale Research Institute in Tokio van 1966-68 in Antarctica, nuttige informatie verstrekken.

Er bestaat vanzelfsprekend een relatie tussen het bestand en de bereikte vangst. Wanneer de vangsten in opeenvolgende jaren telkens met 15 tot 20% afnemen, is duidelijk dat ook de bestanden een dergelijke achteruitgang ondergaan.

De schrijver heeft voor 4 MSY's vijf-jarige 'modellen' uitgerekend voor een jaarlijkse achteruitgang in het bestand van 10 tot 40%, en daaruit bepaald hoeveel procent de vangsten daardoor verminderen. Omgekeerd kan dan uit de jaarlijkse percentuele achteruitgang der werkelijke vangsten een globaal daarbij behorend bestand worden afgeleid.

Een voorbeeld van een totaal-berekening:
1960 bestand Dit kan van boven
— vangst naar beneden, en
van beneden naar
restant boven uitgerekend
+ jongen worden.

1961 bestand
— vangsten etc.

Met tussentijdse willekeurige bestandsberekeningen aan de hand van sterk afnemende vangsten krijgt men dezelfde resultaten.

In de totaal-berekening zit minder speling dan men zou verwachten. Begint men bijvoorbeeld voor de Blauwe Vinvis in 1946 met 49.000, dan is in 1961 het restant al negatief. Met een aanvangsbestand van 52.000, zouden er in 1963 nog 6.700 over zijn geweest, waarvan er zeker 1.300 gevangen waren in plaats van 120.

De gehanteerde voortplantingsfactor is natuurlijk van grote betekenis en vanzelfsprekend variabel, onder meer rekening houdend met het afschieten van vruchtbare wijfjes. Dat was in 1973 in Antarctica wat de Minke betreft maar liefst 84% en thans voor alle oceanen ongeveer 62%. Ontstellende cijfers en misschien wel het duidelijkste bewijs dat een stringent beheer een absolute noodzaak is, omdat zij op deze manier niet alleen door de voortdurende jacht uit zal sterven, maar bovendien door gebrek aan vruchtbare wijfjes.

Ondanks de uiteenlopende meningen over dit MSY, hebben de uiteindelijke vangstresultaten wel aangetoond dat de gebruikte factoren ongeveer juist zijn geweest, ook al heeft de commerciële walvisvaart menigmaal gesteld dat het dubbele aantal verantwoord was ten einde daarmee haar eisen voor grotere quanta te ondersteunen.

De in de grafieken vermelde bestanden zijn dan misschien niet zuiver, ze zijn in grote trekken in overeenkomst met de realiteit.

Bij elke grafiek wordt een sterk vereenvoudigde MSY-berekening opgenomen.

Blauwe Vinvis (*Balaenoptera musculus*)

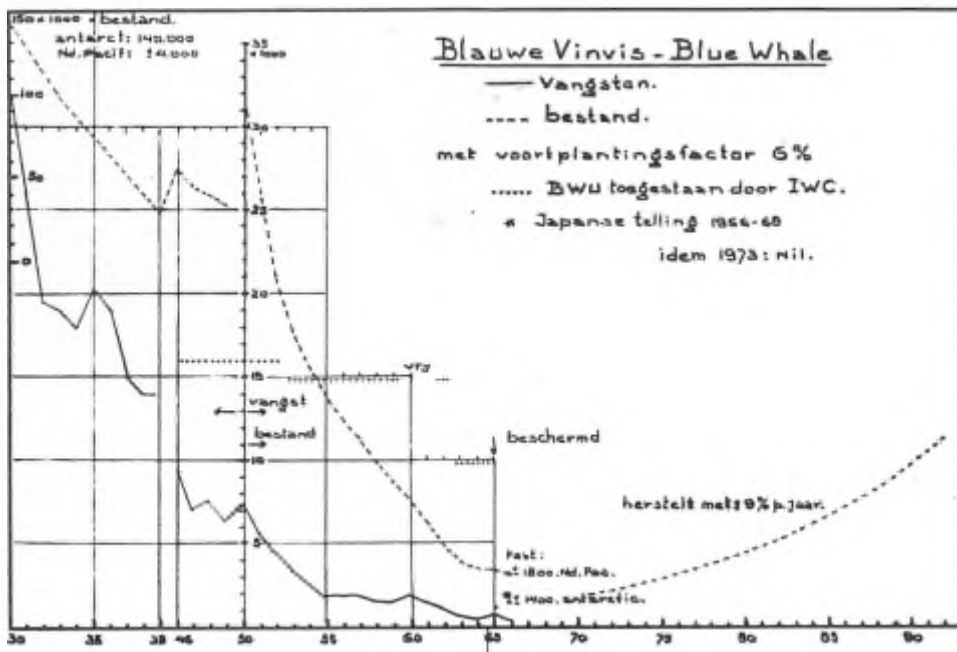
(30 m; 150.000 kg; 1 BWU)

MSY-berekening: mannetjes/wijfjes 50/50; geschatte max. leeftijd 30 jaar; periode deelname voortplanting 14-27 jaar = 13 jaar of 43%; wijfjes 21%; jongen om de 2,5 jaar; 8,5% dragend; afschot — 1,5; geboortesterfte — 1; MSY 6%.

De vangstcurve geeft een voortdurende en regelmatige achteruitgang te zien van 32.000 in 1930 tot 140 in 1964 (20 Antarctica, 140 landstations).

Blauwe Vinvis *Sibbaldus musculus*

De vroege hoge bestanden zijn afgezet op de verticaal van 1930; na daling onder de 35.000 is overgegaan op de 'vangstschaal', afgezet op de verticaal van 1950.

De bestanden van de N.-Pacific (3000) en N.-Atlantic (ca. 500) zijn nooit meer dan een fractie geweest van die in de zuidelijke oceanen. Om die reden zijn deze walvissen daar ook nooit intensief, maar wél te veel bejaagd. De zuidelijke populatie kreeg al vóór Wereldoorlog I de nekslag en kon zich, mede door een tekort aan jonge dieren, in de 7 rustjaren onvoldoende herstellen.

Van 1930-1965 werden er 220.000 geschoten. Indien 'geoogst' was, zouden er in dezelfde periode 281.000 en tot 1975 351.000 exemplaren geschoten zijn, zonder het bestand te schaden.

De beide jaren (1960 en 1961) vrij schieten konden alleen in 1960 als laatste stuipreiking een kleine vermeerdering in vangst (500) opleveren.

Nadat in 1965 deze soort door de IWC volledig beschermd was verklaard, maakten Chili en Peru van de gelegenheid gebruik hun vangsten aanmerkelijk te verhogen, respectievelijk 1964: 112 en 1; 1965: 400 en 78.

Een duidelijk voorbeeld hoe kortzichtige internationale wedijver om ieder voor zich een zo groot mogelijk deel van de gemeenschappelijke walviskoek te bemachtigen, het zo nuttige, curieuze en grootste zoogdier der aarde tot aan de rand van vernietiging bracht. Deze reus zal theoretisch pas in het jaar 2030 tot een optimaal bestand kunnen zijn hersteld.

Gewone Vinvis (*Balaenoptera physalus*)

(max. 25 m; 64.000 kg; 2 in BWU)
MSY-berekening: mannetjes/wijfjes 51/49; geschatte max. leeftijd 30 jaar; geslachtsrijp 9 jaar; periode deelname voortplanting 12,5-26,5 = 14 jaar of 47%; wijfjes 23% (1971-1973 Antarctica slechts 19%); jon-

gen om de circa 2 jaar; 11,5% dragend; afschot — 2; geboortesterfte — 1; MSY 9%. De bestandschaal is afgezet op de verticaal van 1970; hoge waarden aan de linkerzijde; na daling onder 30.000 aan de rechterzijde.

Gewone Vinvis *Balaenoptera physalis*

De vangstcurve (schaal op de verticaal van 1955) demonstreert duidelijk dat de achteruitgang van de Blauwe Vinvis gecompenseerd wordt met Gewone Vinvis. Van 1951-1961 blijven die vangsten op veel te grote hoogte gehandhaafd. Ze liggen, met die der landstations mee, duizenden exemplaren boven de toegestane IWC-quanta.

De verwachte voordelen van 'vrij schieten' in 1960 en 1961 bleken een illusie. De ken-

merkende 'steile' val van 1961 tot 1965, waarbij de vangsten ver achterbleven bij de toegestane quanta, bewijst dat ook dit bestand de nekslag gekregen heeft.

Pas in 1972 werden voor Antarctica en de N.-Pacific 'soort'-quanta vastgesteld, maar overschreden. In 1973 werd in deze gebieden mogelijk een 'beheer' bereikt, echter zonder herstel.

Thans genieten zij, dank zij de IWC, in de Noord-Pacific sinds 1975 en in de zuidelijke oceanen vanaf 1976 volledige bescherming, en zouden theoretisch omstreeks 2010 tot een optimaal bestand kunnen zijn hersteld.

De Noord-Atlantische Oceaan (zonder fabrieksschepen) viel tot 1976 buiten de autoriteit van de IWC. Hier zijn zij thans, ondanks het gelukkige feit dat Canada en Noorwegen tijdelijk de jacht op deze soort staakten, nog niet veilig met quanta boven de 400 exemplaren voor IWC-leden waar de vangsten van Spanje en de reeds genoemde 'Sierra' nog boven op komen.

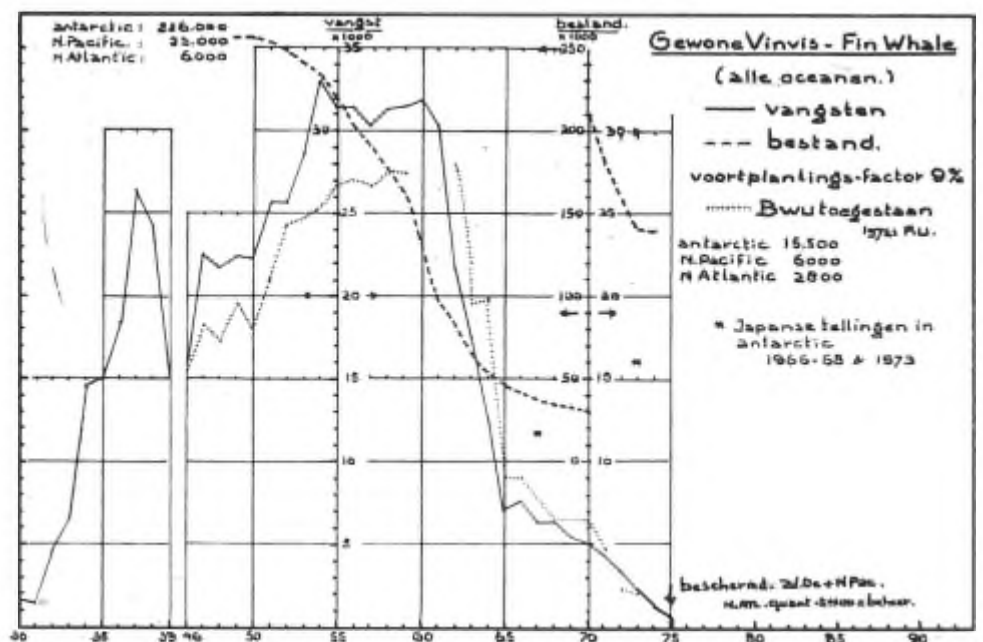
Balans: van 1947-1974 werden er 540.000 exemplaren geschoten. Indien er 'geoogst' was, zouden dat in diezelfde periode 600.000 dieren geweest zijn, zonder het bestand te schaden.

Bultrug (*Megaptera nodosa*)

(max. 17 m; 45.000 kg; 2,5 in BWU)

Een relatief kleine, maar zware en levendige walvis.

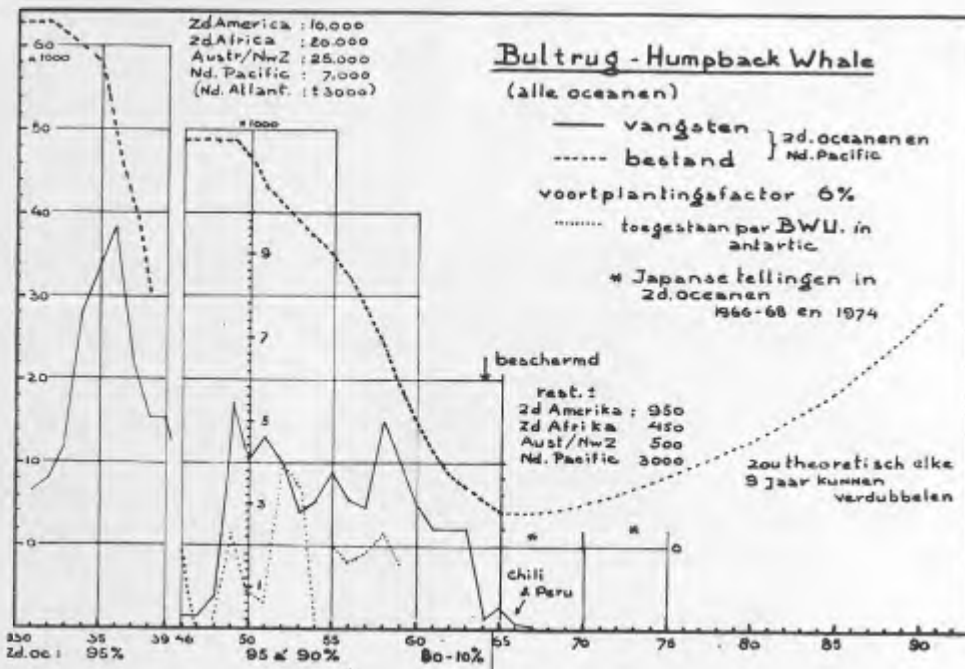
MSY-berekening: mannetjes/wijfjes 50/50; geschatte max. leeftijd 25 jaar; geslachtsrijp 2 jaar (?); periode deelname aan voortplanting 10-20 = 10 jaar of 40%; wijfjes 20%; jongen om de 2 à 3 jaar; 8% dragend;

tekening Rob van Assen
uit 'Het Jaar van de Walvis' door Victor B.
Scheffer

afschot - 1,5; geboortesterfte — 0,5; MSY 6%.

Bestandschaal is afgezet op de verticaal van 1930 met de berekende begin- en (bedroevende!) eindbestanden in de 5 voornaamste gebieden. Het kleine bestand in de N.-Atlantisch is nooit intensief bejaagd.

De vangstcurve (schaal op de verticaal van

dien, dat duizenden exemplaren clandestien boven de toegestane BWU's geschooten werden.

De wisselvalligheid van de BWU-lijn is een gevolg van afwisselende vangstresultaten der Blauwe en Gewone Vinvis. Met de Bultrug werd het quantum administratief volgemaakt. De beide jaren 'vrij' schieten in

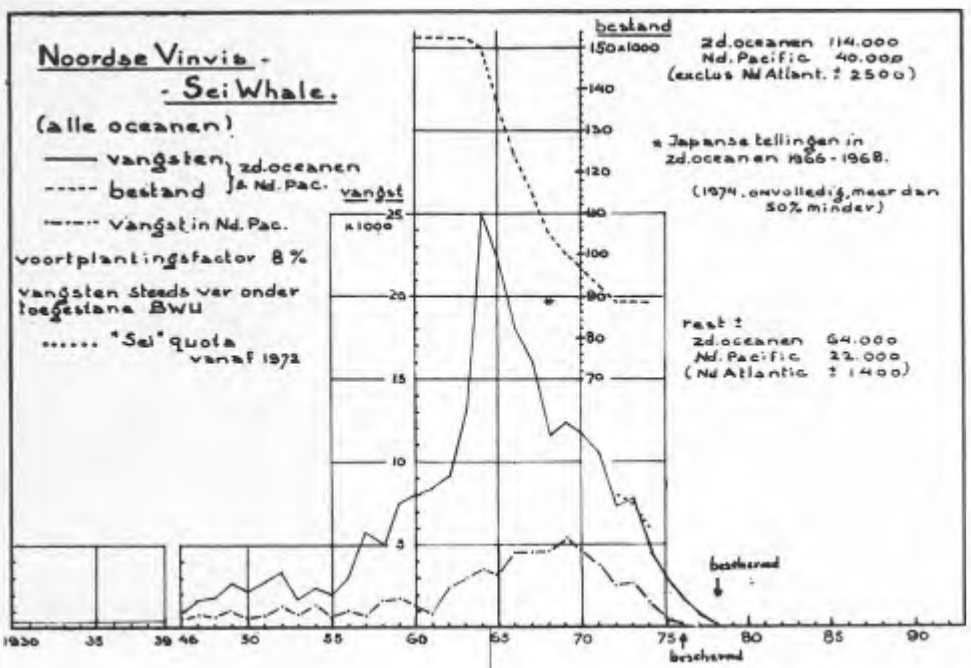
Bultrug *Megaptera nodosa*

1950) geeft, ter vereenvoudiging, de som voor de 4 voornaamste populaties. De Bultrug is, behalve in Antarctica, met grote dichte scholen op zijn vaste trekroutes en in de tropische wintergebieden, sterk kust-gebonden. Deze concentraties, vrijwel binnen zicht van de landstations, en hun geringe snelheid, maakten van het dier een gemakkelijke prooi. Er werden er daardoor niet alleen jaarlijks veel geschooten, maar bovendien een zeer hoog percentage van het bestand.

Reeds eerder, tussen 1800 en 1830, werd het in de Australische wateren bijna uitgeroeid nadat er gedurende een aantal jaren meer dan 10.000 exemplaren, inclusief moeders met kalveren, geschooten werden. De gegevens vóór 1939 zijn onvolledig, maar met pieken in de 3 zuidelijke gebieden van 2500, 4500 en 3500 waren deze bestanden in dat jaar al ernstig teruggelopen. De landstations konden bovendien in de eerste oorlogsjaren hun activiteiten voortzetten. Direct na de oorlog schoten de stations Gabon en Madagascari in 3 jaar tijds meer dan 6.000 dieren in de tropische paargebieden en werd, evenals de Gewone Vinvis, de Bultrug een welkome aanvulling naarmate de Blauwe Vinvis verdween.

In de kritieke jaren na 1955 bewezen de hoeveelheden afgeleverde walvisolie boven-

Antarctica waren een laatste stuiptrekking. Daarvóór werd 95 tot 80% in de zuidelijke oceanen gevangen. Na 1962 slechts 10%, waarbij het zwaartepunt zich naar de N.-Pacific verplaatste. Vooral Rusland vergrootte daar zijn gemiddelde vangsten met 50 voor 1960, dankzij 4 fabrieksschepen tot 2250 in 1963. Bescherming volgde in

1964, waar Rusland, Chili en Peru zich de eerste 2 tot 3 jaar slechts gedeeltelijk aan hielden, doch is sedertdien effectief.

Het is te hopen dat deze spectaculaire soort zich opnieuw zal kunnen herstellen.

Balans: tussen 1930 en 1965 werden er totaal ca. 120.000 exemplaren geschooten. Indien 'geogost' was, zouden dat in dezelfde periode 144.000 en tot 1975 182.000 dieren geweest zijn, zonder het bestand te schaden.

Noordse Vinvis (*Balaenoptera borealis*)
(max. 18 m; 23.000 kg; 6 in BWU)

Bryde Vinvis (*Balaenoptera edeni*)
(max. 15 m; 18.000 kg)

Na 20 jaar jacht zijn de gemiddelde lengtes teruggelopen tot 13,7 m en 12,6 m. Voor de walvisvaart worden ze als één soort beschouwd. Pas na 1969 geeft een aantal stations voor beide soorten separate vangsten op. Voor de zuidelijke oceanen gebeurde dit pas in 1974.

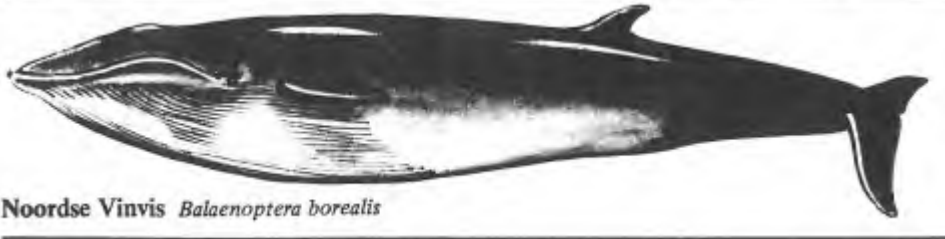
Het is een kleine maar zeer snelle Vinvis die meer dan 50 km/u kan halen.

MSY-berekening: mannetjes/wijfjes 54/46; geschatte max. leeftijd 30 jaar; geslachtsrijp 1,5 jaar; periode deelname voortplanting 10,5-25,5 = 15 jaar of 50%; wijfjes 23%, waarvan 40% drachtig (1959/73) is 9,2%; afschot — 1,1; geboortesterfte — 0,1; MSY 8%.

Bestandschaal: afgezet op de verticaal van 1970 met de „erekende begin- en eindstanden. Omdat we hier met 2 verschillende soorten te maken hebben, waarvan de pas in 1912 ontdekte kleine 'Bryde' tot 1970 nauwelijks, maar de grotere 'Noordse' vanaf 1963 aanzienlijk over-geëxploiteerd werd, geeft deze bestandslijn een onvolledig beeld. Volgens een, nu pas mogelijke, voorlopige herberekening bevatten de eindbestanden in 1970 ongeveer 70% Bryde en slechts 30% Noordse Vinvisen. Voor de commerciële walvisvangst is dat geen punt.

Bryde's Vinvis *Balaenoptera edeni*

Noordse Vinvis *Balaenoptera borealis*

Potvis *Physeter macrocephalus*

Voor de natuurbeheerders is het een ramp. De vangstcurve is afgezet op de verticaal van 1960. Pas nadat de Blauwe Vinvis was verdwenen, en de vangst op de Gewone Vinvis hard achteruit liep, kwam de jacht op deze soort(en) goed op gang. Voor hetzelfde resultaat (1 BWU) moest men wel zesmaal zoveel werk presteren.

Twee topjaren boven 20.000 exemplaren bleken voldoende om het bestand te 'breken'. In de Noord-Atlantic hebben gelukkig in 1972 8 van de 10 daar aan de walvisvangst deelnemende landen hun vangst van deze soort gestopt. Alleen IJsland bleef in 1973 over, met mogelijk nog Spanje dat alleen 'baleinwalvissen' of Vinvissen aan de IWS rapporteert.

Pas in 1974 werd dit erkend en kwamen er aparte quanta voor elke soort apart ingesteld. Die liepen in de zuidelijke oceanen voor de Sei terug van 2230 tot 0 in 1978, de daar weinig voorkomende Bryde werd direct geheel beschermd.

In het noordelijk deel van de Stille Oceaan werd het quantum voor Sei direct 0 en dat van de Bryde 1363 hetgeen geleidelijk verminderd werd tot 454 in 1978. Wel een bewijs dat het in beheer nemen door de IWC maar net op tijd begonnen is.

Balans: tussen 1963 en 1974 werden er totaal 156.000 geschoten. Indien 'geoogst' was, zouden dit er, in dezelfde periode, 136.000 geweest zijn zonder het bestand te schaden.

Potvis (*Physeter macrocephalus*)

(mannetje tot 18,5 m; 60.000 kg; vrouwtje tot 13 m; 18.000 kg)

De enige grote tandwalvis en de enige walvis die een mens zou hebben kunnen inslikken en dat volgens verhalen per abuis ook wel gedaan heeft.

Hoewel we hier niet te maken hebben met 2 verschillende soorten, geeft het verschil in gewicht tussen de seksen hetzelfde probleem bij een bestandsberekening.

Zoals begrijpelijk waren de driemaal zo zware mannetjes het voornaamste doel der walvisvaarders. Daarom volgen hier eerst enige gegevens over het percentage mannetjes van de totale vangsten in 1959 en 1973 in de koud- en warmwater gebieden der drie oceanen.

Potvis	% <56	zuidelijke oceanen		Noord-Pacific		Noord-Atlantic		wereld-totaal
		koud	warm	koud	warm	koud	warm	koud + warm
	1959	99	51	94	80	100	85	79,5
	1973	75	30	81	46	100	?	53

In dezelfde periode liep in de zuidelijke oceanen de gemiddelde lengte voor mannetjes van meer dan 15 m terug tot 13,6 m en voor vrouwtjes van 12,6 m tot 10,5 m. Bovendien waren in 1973 van de geschoten mannetjes 28% en van de vrouwtjes maar liefst 98% onder de, aanvankelijk, beschermende minimummaat van 11,5 m.

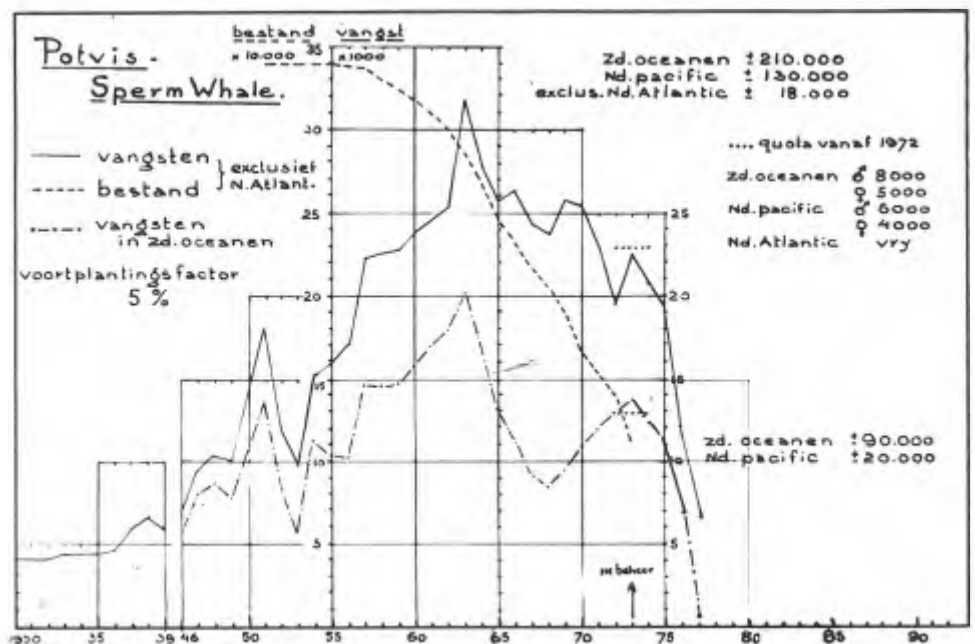
Deze getallen geven, afgezien van de grafiek, een duidelijke indicatie dat deze soort overgeëxploiteerd wordt, een feit dat zelfs in de IWC niet erkend werd. Zij zijn echter nog onvoldoende om de natuurlijke verdeling mannetjes/vrouwtjes te bepalen.

Aannemend dat nu wel ongeveer alles geschoten wordt wat voor de boeg komt, is ter vereenvoudiging in de berekening deze verhouding thans op 50/50 gesteld. Naar de quanta van de IWC te oordelen zou dit 60/40 kunnen zijn. Daarbij zal echter wel rekening gehouden zijn met het biologisch feit dat een tekort aan mannetjes voor de voortplanting minder ernstige gevolgen zou hebben dan een tekort aan vrouwtjes.

MSY-berekening: mannetjes/wijfjes 50/50; geschatte max. leeftijd 20 jaar; geslachtsrijp 1,5 jaar; periode deelname aan voortplanting 9-19 jaar = 10 jaar of 50% waarvan 33% dragend (17-25% in zuidelijke oceanen) is 8%; selectieve dekking — 2; afschot en natuurlijke sterfte — 1; MSY 5%.

De bestandschaal is afgezet op de linkerzijde van de verticaal van 1955 met de berekende begin- en eindbestanden.

Het betrekkelijk kleine N.-Atlantische bestand nam af van ± 18.000 tot 14.000 in 1972 en wordt daar, door het uitvallen van Noorwegen en Canada, de laatste jaren (toevallig) op beheersbasis geëxploiteerd

1.

2.

3.

4.

5.

6.

Ca. 1:100

1. **Noordkaper** *Balaena glacialis*
2. **Witte Walvis of Beluga** *Delphinapterus leucas*
3. **Butskop** *Hyperoodon ampullatus*
4. **Grijze Walvis** *Eschrichtius gibbosus*
5. **Baird's Walvis** *Berardius bairdi*
6. **Groenlandse Walvis** *Balaena mysticetus*

1963 komt tevens de vangst in de tropen goed op gang en verhoogt Rusland na de 'val' van de Gewone Vinvis in dat jaar het aantal fabrieksschepen in de N.-Pacific van 2 tot 4, Tussen 1966 en 1970 worden daar in de kleine NW-hoek met 15.000 exemplaren per jaar (voor Rusland 10.000) meer Potvissen geschoten dan in totaal in de rest van de wereld. Het is dan ook niet te verwonderen dat er vanaf 1971 een scherpe val te zien was.

Dit zijn alle resultaten in 'aantallen'; de toenemende vangst van vrouwtjes en de steeds kleiner wordende dieren zal het totaal 'gewicht' niet of nauwelijks verbeterd hebben.

Uit beide steile achteruitgangen in vangsten zijn de bestanden berekend. Mogelijk is het 'verloop' minder somber door een groter aantal vrouwtjes, maar veel beter zal het niet zijn.

In het seizoen 1974/1975 werden voor het eerst quanta vastgesteld. Voor de zuidelijke oceanen te beginnen met 8000 ♂♂/5000 ♀♀ die tot het laatste seizoen 1977/1978 geleidelijk verminderd werden tot 4538/1370.

In de Noord-Pacific waren deze getallen 6000/4000 tot 0/763. Deze ingrijpende en geaccepteerde 'beheersbeslissingen' spreken duidelijke taal. Voor de Noord-Atlantische Oceaan werd het quantum 685, een aantal dat tot 1978 nooit gehaald werd, inclusief de landen die de Conventie niet getekend hebben.

Voor het komende seizoen werd bepaald dat in de zuidelijke oceanen 10% minder geschoten mag worden.

Voor het Potvissenbestand is men in het Scientific Committee bevreesd dat door het wegschieten van de vele grote mannetjes, het aantal voor de voortplanting geschikte stieren zover is afgenomen dat de soort alleen al daardoor in gevaar komt. Dat geldt vooral in de relatief kleine doch intensief bejaagde Noord-Pacific, vandaar de hierboven opgegeven afname tot 0 voor stieren in 1978.

Deze opvatting werd in de laatste IWC vergadering in Londen vooral door Japan en Rusland ernstig aangevochten en deze delegaties eisen opnieuw een quantum van 6444 mannetjes. Dit kreeg niet de vereiste meerderheid van stemmen en in december heeft het Scientific Committee daarover een aparte vergadering belegd.

Het niet inwilligen van een dergelijke eis bracht vroeger het gevaar mee dat de betrokken landen uit de IWC en de Conventie zouden treden en hun eigen gang gaan, waarmee alle kansen op een degelijk 'beheer' verdwenen zouden zijn, en daar ook deze soort over 10 tot 15 jaar tot de groep zeldzame dieren zal behoren. Internationaal is echter de autoriteit en het respect van de IWC en het SC, mede dank zij hun veel hechtere wetenschappelijke grondslag en de steun voor een goed beheer van vele 'goede' natuurbeschermings- en milieuorganisaties (die ook in de IWC vertegen-

woordigd zijn) zo hoog gestegen dat haar besluiten niet langer genegeerd kunnen worden.

Vele landen hebben reeds hun nationale wetgeving aan dat gevoerde beleid aangepast of zijn daar mee bezig, en geen land kan zich nog langer permitteren buiten de Conventie te blijven en de toetreding van bijvoorbeeld Spanje, Chili, Peru en Zuid-Korea zal een belangrijke stap in de goede richting zijn.

Internationale molens malen langzaam en nog veel moeizamer dan de nationale en wij moeten de oude wijsheid niet vergeten dat ook 'Rome' niet in een dag werd gebouwd.

De Potvis is niet alleen biologisch een der hoogst ontwikkelde diersoorten, met een hersencapaciteit die, volgens gangbare maatstaven, qua gewicht en ontwikkeling die van de mens overtreft, maar bovendien de leverancier van spermaceti-olie. Dit is een buitengewoon hoogwaardig smeermiddel, afkomstig uit de kop, met een perfecte viscositeit tot in extreme temperaturen en onder zeer hoge druk, dat nog niet door een ander produkt o.a. in de ruimtevaart, hoogvliegende straalvliegtuigen en automatische transmissie in auto's kan worden vervangen.

In de woestijnen van Californië en Noord-Mexico is enige jaren geleden wel een struik ontdekt, genaamd joboba, waarvan de, uit de zaadjes geperste olie, dezelfde eigenschappen bezit. Deze plant groeit echter slechts langzaam en alleen onder bijzondere en abnormale omstandigheden in een klimaat waar het twee jaren achter elkaar zeer heet en volkomen droog moet zijn, gevolgd door een 3e jaar met overvloedig regen. Er kan dus maar elke drie jaar geoogst worden en dan in uiterst kleine hoeveelheden. Sedert deze ontdekking heeft men in Amerika geprobeerd de aanplant belangrijk uit te breiden, iets dat met een volkomen wilde struik uit een barre omgeving bijzonder moeilijk is. Ook zijn reeds jonget

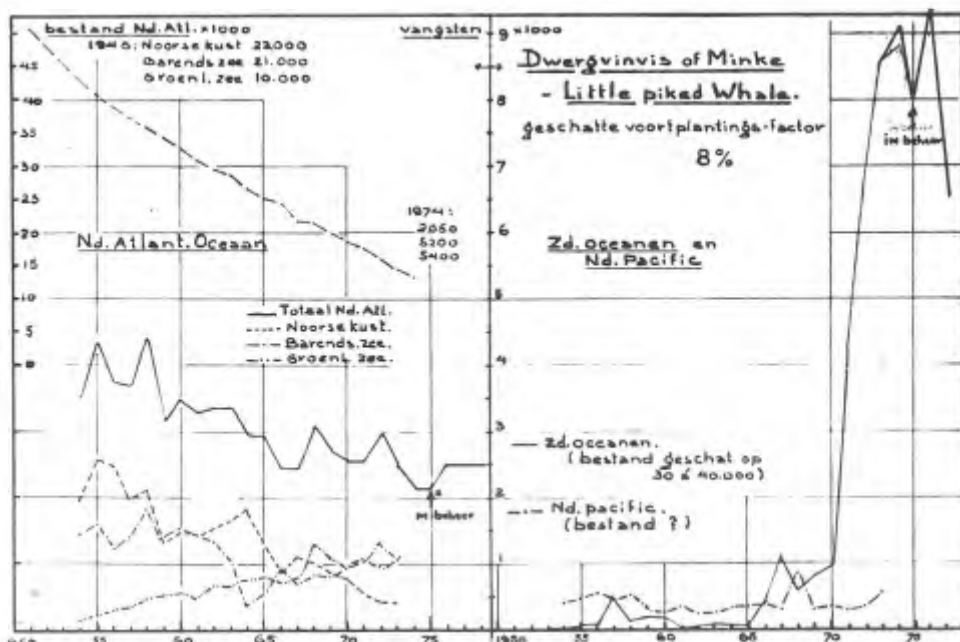
planten overgebracht naar de Sahel-gebieden in Afrika die een vergelijkbaar klimaat hebben. Onze Landbouwhogeschool in Wageningen werkt daar actief aan mee. Als dat lukt, en dat is te hopen, dan zal het echter nog heel lang duren vóór deze 'plantages' genoeg kunnen leveren om de spermaceti-olie te vervangen. Het zou wel een goede zaak zijn indien de luxe-leer industrie die de grootste afnemer is van deze olie, door nationale maatregelen (wet Bedreigde Uitheemse Diersoorten, BUD) gedwongen zou kunnen worden dit gebruik te staken of minstens drastisch te verminderen. Bij goed beheer zullen er altijd voldoende potvissen 'geoogst' kunnen worden voor een redelijk gebruik. (Zie proloog van dit artikel.)

Balans: sedert 1946 werden er 572.250 exemplaren, hoofdzakelijk mannetjes, geschoten. Indien 'geoogst' was, zouden dat er in dezelfde periode 391.000 geweest zijn zonder het bestand te schaden. Het is te hopen dat deze laatste 'grote' walvis waarvan nog een redelijk aantal de zeeën bevolkt, spoedig in dergelijk beheer genomen zal worden, zonder dat de 'tactiek' der commerciële belangen dit belet.

Dwergvinvis of Minke (*Balaenoptera acutorostrata*)

(7,5 tot 9,5 m; gewicht max. 10 ton; de vrouwtjes zijn gemiddeld 60 cm langer dan de mannetjes)

De kleinste Vinvis, die door het geringe gewicht tot voor kort vrijwel alleen door Noorwegen en Japan in hun kustgebieden gejaagd werd. Tot 1972 bleven ze buiten de controle van de IWC. Biologische gegevens om een beheer te bepalen ontbreken; ze zijn althans niet gepubliceerd. Pas sinds 1971 werden door de Russische en Japanse expedities in de zuidelijke oceanen, en de landstations Natal en Brazilië, gegevens over lengten en seksen aan de IWC gemeld. Daaruit blijkt, dat de laatste jaren gemiddeld 65% der vangsten uit de grotere vrouwtjes bestaat (Natal maar 30%) en dat

Dwergvinvis of Minke *Balaenoptera acutorostrata*

in Antarctica gemiddeld 60% drachtig is. De voortplantingsfactor (MSY) wordt door schrijver 8 à 10% geschat.

Nu alle grotere Vinvissen verdwenen zijn of maar in beperkte quanta geschoten mogen worden, herhaalt zich helaas de geschiedenis die wij in de vorige grafieken gezien hebben, namelijk dat de commerciële walvisvaart zich speciaal op deze soort gaat toelekken. Japan bracht zelfs twee nieuwe fabrieksschepen, speciaal voor dit doel, in de vaart.

De antarctische vangsten sprongen van 76 in 1970, via 3054 en 5747 naar 7713 exemplaren in 1973, terwijl de zuidelijke landstations er gemiddeld 800 à 900 voor hun rekening namen.

Het in 1972 officiële IWC-quantum van 5000 werd overschreden en in 1973/1974 door Japan en Rusland niet geaccepteerd. In onderling overleg bepaalden zij dat dit 8000 kon zijn; een aantal dat evenwel niet gehaald kon worden.

Japanse tellingen in dit gebied van 1966/1968 die voor de andere soorten met de berekeningen goed overeenkomende resultaten opleverden, constateerden, dat 90% der Minkes gezien werden bezuiden Australië en Nieuw-Zeeland (circa 16.000). Een tweede telling in 1974 leverde in hetzelfde gebied reeds een halvering op van dit aantal. Desondanks gebruikte de Japanse walvisvaart dit resultaat om te concluderen, dat ruim voldoende bestand aanwezig was om het verhoogd quantum te handhaven. In de Noord-Pacific wordt de Minke nog alleen op de kusten van Japan en Korea gevangen door landstations met wisselend succes van 500 tot 1000 per jaar. De 'grote' walvisvaart heeft hier nog alle aandacht geconcentreerd op de Potvis.

In de Noord-Atlantische Oceaan hebben de Noren reeds meer dan 25 jaar intensief op deze walvis jacht gemaakt, en alleen de statistieken van deze vangsten geven door het geleidelijk teruglopen der resultaten (van meer dan 4000 tot 1400 per jaar bij Noorwegen) een inzicht in de bestanden.

Berekeningen met een MSY van 8%.

Vanaf 1974 werden zij in beheer genomen en verminderden de quanta in de achter ons liggende jaren geleidelijk, behalve die in de Atlantische Oceaan. Doordat deze soort nog maar kort bejaagd wordt (7 jaar) zijn er nog onvoldoende biologische gegevens bekend om betrouwbare berekeningen te maken die onontbeerlijk zijn om een goed beheer te voeren.

De steeds wederkerende eis uit diverse organisaties voor een moratorium van 10 jaar is daarom niet alleen overbodig maar

zelfs verkeerd. Door beperkt, maar wel regelmatig, oogsten hebben wij nu dank zij de IWC en het SC de gelegenheid om die gegevens te verzamelen (Japan loopt daarbij voorop!) en gebeurt dat momenteel overal. Bij een moratorium zouden wij over 10 jaar met lege handen voor dezelfde moeilijkheden komen te staan.

Uit de paar honderd, alleen bij IJsland geschoten Gewone Vinvissen zijn bijvoorbeeld nu reeds waardevolle gegevens over leeftijdsopbouw, maximumleeftijd en voortplantingscyclus berekend.

In de IWC is thans tevens het apparaat geschapen om de kleinere soorten onder beheer te nemen. De eerste vergadering werd daarover in 1977 in Bergen, Noorwegen, gehouden. In de Noord-Atlantische Oceaan werd daarmee dit jaar de ernstig bedreigde Butskop volledig in bescherming genomen met een quantum van 0 en kwam zijn familielid de Bairds Whale die al jaren lang in Japan door kuststations wordt geschoten, met een beperkt aantal te schieten exemplaren (niet meer dan tot dusver) in beheer.

Hieronder ressorteren uiteindelijk ook alle kleinere walvissen en dolfijnen waarvan een paar soorten zware verliezen leden bij de tonijnvisserij in het oostelijke deel van de Stille Oceaan.

Ten slotte moet hier nog iets gezegd worden over de sedert 1937 volledig beschermde 'echte' walvissen, namelijk de reeds uitgestorven geachte Groenlandse Walvis en de Noord(Zuid-)kaper. Beiden hebben zich

reeds redelijk hersteld. Zij mogen echter wel door de zogenaamde autochtone bevolking (Eskimo's) voor hun levensonderhoud gejaagd worden, en dit geldt ook voor de Narwal of Eenhoorn. Door de verbetering van hun levensomstandigheden dank zij de olie-exploitatie in arctische gebieden zijn deze gemeenschappen veel welvarender geworden en bedrijven 'native whaling' met het modernste walvismateriaal.

De snelle toename der vangsten van de in 1968 herontdekte Groenlandse Walvis baarde de IWC zorgen en eerst dit jaar werd na vele stemmingen een maximum quantum vastgesteld van 18 exemplaren gevangen of 27 aangeschoten, omdat anders opnieuw uitroeiing dreigt. Alleen Amerika, dat de rechten van deze op haar grondgebied wonende autochtone bevolking verdedigde, stemde tegen. Een Eskimo-delegatie die de vergadering bijwoonde liep na de stemming kwaad weg.

De Zuidkaper of zuidelijke Noordkaper waarvan verschillende keren de bijzonder interessante film van Roger Payne op de televisie te zien is geweest, gaat goed vooruit. Gedurende de laatste jaren kwamen zelfs jonge dieren enige malen een bezoek brengen aan de havens van Wellington (NZ) en Kaapstad.

De schrijver hoopt dat het zich steeds uitbreidende werk der IWC tot een nog beter beheer zal leiden waarvan zowel de walvissen en dolfijnen als de mens, die hen voor zijn onderhoud kan oogsten profijt zullen hebben.

Jacht op een Potvis door Amerikaanse walvis jagers in de 19e eeuw.

De Internationale Walviscommissie twijfelt

Met de bijeenkomst van de Internationale Walviscommissie (IWC) vorige maand kwam de bescherming van de Potvis een stap dichterbij. Voor het eerst sinds het 30-jarig bestaan van de commissie liet haar wetenschappelijke subcommissie weten dat ze haar twijfels heeft aangaande de vaststelling van de quanta voor de Potvis. Bovendien kampt de commissie nog met een — onnodig — gebrek aan informatie.

Een directe interpretatie van het ter beschikking staande cijfermateriaal leidt tot de conclusie dat het aantal dragende vrouwtjes-potvissen ten opzichte van het aantal niet-dragende vrouwtjes-potvissen afneemt in het westen van het noordelijk deel van de Stille Oceaan. Wanneer echter dezelfde gegevens gebruikt worden om berekeningen te maken met bestaande computermodellen voor de Potvis dan blijkt dat niet. Schattingen van de oorspronkelijke Potvispopulatie aldaar varieerden meer dan 300% de afgelopen jaren. Daarom kon de subcommissie niet eens aangeven op welk niveau de 'maximum sustainable yield' (een bedrag dat aangeeft wat geschoten kan worden zonder dat de populatie daar merkbaar door achteruitgaat m.a.w. een gunstig oogstgetal) ligt. Men kon niet aangeven of dit MSY-getal op 50, 60, 70 of 90% van de oorspronkelijke populatie-omvang lag. Aangezien naar alle waarschijnlijkheid de vrouwelijke populatie de eerste 30 tot 40 jaar en de mannelijke populatie de eerste 10 tot 20 jaar zal afnemen, zelfs al zouden de potvissen volledig beschermd worden, heeft de wetenschappelijke subcommissie uiteindelijk aanbevolen dat de vrouwtjes potvissen voor het jachtseizoen 1979 niet bejaagd mogen worden en dat de quanta (de aantallen die geschoten mogen worden) van de mannetjes potvissen in 1979 niet hoger mogen zijn dan die in 1978.

Op 20 december 1978 bleek de IWC, die in Tokio

in vergadering bijeen was, bereid de aanbevolen 0-quanta voor de vrouwtjes potvissen aan te nemen, althans voor het jaar 1979. De quanta voor de mannetjes potvissen werden een compromis, t.w. 1102 voor het oostelijk deel van 2698 voor het westelijke deel van de noordelijke 'Pacific'. Het eerste genoemde getal was 63% lager dan in 1978 en het tweede getal 27% hoger dan in 1978. In feite betekent dit toch weer iets hogere quanta voor het geheel dan in het voorgaande jaar, net als die voor de afgelopen 6 jaren.

Er werd echter nog een compromis overeengekomen. Omdat mannetjes en vrouwtjes potvissen tijdens de walvisjacht moeilijk van elkaar te onderscheiden zijn, eisten de walvisvarende landen dat een deel van de quanta van de mannetjes af zou gaan in verband met het per ongeluk schieten van wijfjes. In theorie willen de walvisvaarders hun activiteiten staken als de quanta voor de vrouwtjes potvissen binnen zijn gehaald, en ze beweren ook nog dat ze dat al doen sinds 1972. De vangstcijfers tonen echter aan dat ze nog nooit de vastgestelde quanta voor de mannetjes of vrouwtjes potvissen gehaald hebben.

Desalniettemin werd overeengekomen dat een bijvangst van 473 vrouwtjes (meer dan een derde van het quantum van 1978) toegestaan zou zijn — een overeenkomst die alleen gezien kan worden als een veelzeggende concessie aan de walvisvaarders.

Niemand is gelukkig met wat er gebeurt. De besluiten zijn in feite alleen politiek van aard. Maar hoe dan ook, de quanta moeten nogmaals naar beneden en er moet een einde komen aan de pelagische commerciële walvisvangst.

Bron: New Scientist 1979: 'IWC confesses doubts' door Jon Barzdo.

Hans Elgershuizen

Het Jaar van de Walvis

De prachtige tekeningen van Rob van Asen (omslag en pp. 14 en 15) zijn, met toestemming van uitgeverij Gaade, overgenomen uit het boek van Victor B. Scheffer: Het jaar van de walvis. Hierin vertelt de auteur zijn fascinerende verhaal over het Kleine Kalf, de baby Potvis, die in september wordt geboren en door hem een jaar lang wordt gevolgd op een reis door de wereldzeeën, aan de zijde van zijn moeder. Verweven met dit verhaal zijn tal van gegevens over de biologie van de potvis en een aantal anecdotes die over deze unieke diersoort de ronde doen. Het boek heeft een voorwoord van W. F. J. Mörzner Bruijns en achterin bevat het korte beschrijvingen van 7 klassieke werken over de potvis, verschenen tussen 1798 en 1898. Het boek wordt aanbevolen door het Wereld Natuur Fonds én de Stichting Kritisch Faunabeheer!

In de serie verscheen verder:

— Het jaar van de robben door Victor B. Scheffer

— Het boek van de dolfijnen door Antony Alpers

De prijs van de boeken is f 24,90.
Uitgeverij Gaade, Amerongen.

GISCARD MENGTE JACHT EN POLITIEK

'Hij schiet op alles wat beweegt'

Parijs — Een al geruime tijd sluimerende controverse over president Giscard's grote voorliefde voor de jacht is gewekt door de verschijning van een boek getiteld 'Een jager genaamd Giscard'. De schrijvers Jean-Jacques Barloy en Françoise Gaujoir zijn uitgenodigd om een aantal spreekbeurten te houden voor Franse milieu- en natuurbeschermingsorganisaties.

President Giscard heeft er nooit een geheim van gemaakt dat jagen een van zijn meest geliefde vrijetijdsbestedingen is. Tegenstanders van Giscard vinden dat zijn liefhebberij niet te rijmen is met de steun die hij in het openbaar toegezegd heeft aan het Wereld Natuurfonds en zijn inspanningen op het gebied van milieubescherming. De schrijvers van het

boek stellen dat natuurbeschermingsregels steeds zo omgebogen worden dat Giscard toch met nieuwe trofeeën kan terugkeren, vooral uit Afrika en Oost-Europa.

Giscard maakt gebruik van de historische jachtdorpen Rambouillet en Marly-le-Roi. In laatstgenoemde plaats had de Zonnekoning ook zijn jachthuizen en de stad wordt nu wel Mary-les-Presidents genoemd. Grote stukken van het openbare bos zijn afgezet als jachtgebied voor de president, zeer tot het ongenoegen van de socialistische gemeenteraad. Het record zou daar 500 neergeschoten fazanten op één dag zijn, maar toen de Britse premier Callaghan met de Franse president vorig jaar december in Rambouillet ging jagen zouden er in totaal 1200 dieren gedood zijn. De president wordt vaak gefotografeerd met een coltrui en jachttasje, een geweer in de hand. En de week-einduitstapjes met zijn ministers en hun families blijken ook belangrijke

staatszaken te zijn geworden.

Het Franse beleid ten opzichte van het Spanje na Franco werd voornamelijk vastgesteld tijdens een wilde zwijnenjacht met de toen nog toekomstige koning Juan Carlos. De president reisde naar Polen om in een weekeind op berejacht te gaan met Gierek. Die ontmoeting maakte deel uit van het Franse aandeel aan détente, een woord dat overigens in het Frans zowel 'ontspanning' als 'trekker' kan betekenen. Tito heeft in Joegoslavië ook met de Franse president gejaagd en ook toen werd over politiek gesproken.

De belangrijkste beslissingen op het gebied van buitenlandse politiek werden genomen tussen jachtpartijen op groot wild in Afrika. President Bongo van Gabon, voorzitter van de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid, en president Mobotoe van Zaïre waren Giscard's gastheren toen de

vervolg op pag. 22

VOGELBESCHERMING

VERWERPT PLEZIERJACHT

Op de algemene ledenvergadering van 3 juni 1978 werd onderstaande formulering van het verenigingsstandpunt van 'Vogelbescherming' ten aanzien van de jacht op vogels bekend gemaakt:

Jacht op vogels is slechts toegestaan als beheersjacht, waaronder wij verstaan het doden van vogels teneinde daarmee schade, met name aan de gewassen en aan wilde planten en dieren, te voorkomen. Dit doden mag slechts worden toegestaan wanneer alle andere middelen om schade te bestrijden of te voorkomen (o.a. verjagen) falen en dan nog alleen, wanneer de bestrijding van de schade door de beheersjacht werkelijk effectief is.

WAT IS BEHEERSJACHT PRECIES?

Ondanks het feit dat 'Vogelbescherming' een nauwelijks mis te verstaan standpunt inzake de jacht heeft ingenomen hebben sommige van haar leiders het er maar moeilijk mee. Met name de vraag wat beheersjacht is vormt een nieuw probleem. Luister naar G. L. Ouweeneel, redacteur van De Lepelaar en brandnieuwe vertegenwoordiger van 'Vogelbescherming' in het illustre gezelschap van de Nederlandse sectie van de Internationale Vogelbescherming: 'Wij komen dan bij een punt waarover, na de enquête (bedoeld wordt de enquête onder de leden), ook binnen het bestuur van onze vereniging het laatste woord nog niet zal zijn gesproken: waar houdt de beheersjacht op en begint de plezierjacht, en andersom. Een hutjager bij een gewas waar mogelijke ganzenschade te duchten valt, is te plaatsen

in de categorie beheersjacht. Maar zodra deze jager een lokker bij zijn hut zet om de ganzen naar zijn standplaats, en dus naar het gewas te lokken, beginnen de activiteiten al veel op plezierjacht te lijken' (De Lepelaar 60:20-22).

Jacht vanuit een schuilhut is dus beheersjacht. Dat is een wonderlijke vorm van logica. De bedoeling van de beheersjacht is het voorkomen van schade. Als een jager een schuilhut nodig heeft om ganzen te schieten betekent dat dat de ganzen hem zullen mijden als hij dat niet doet, en dus ook het gewas dat hij pretendeert te beschermen. In dat geval kan hij volstaan om, zonder geweer, langs het gewas heen en weer te lopen. Het gaat bij beheersjacht om de bescherming van het gewas en niet om het schieten. Of niet soms?

spanning afwachten hoe de nieuwe regering er uit zou zien. Chirac sloeg uit dit voorval politieke munt, door een basis op te bouwen die hem in

een blijvende dominerende positie in de Gaullistische partij plaatste.

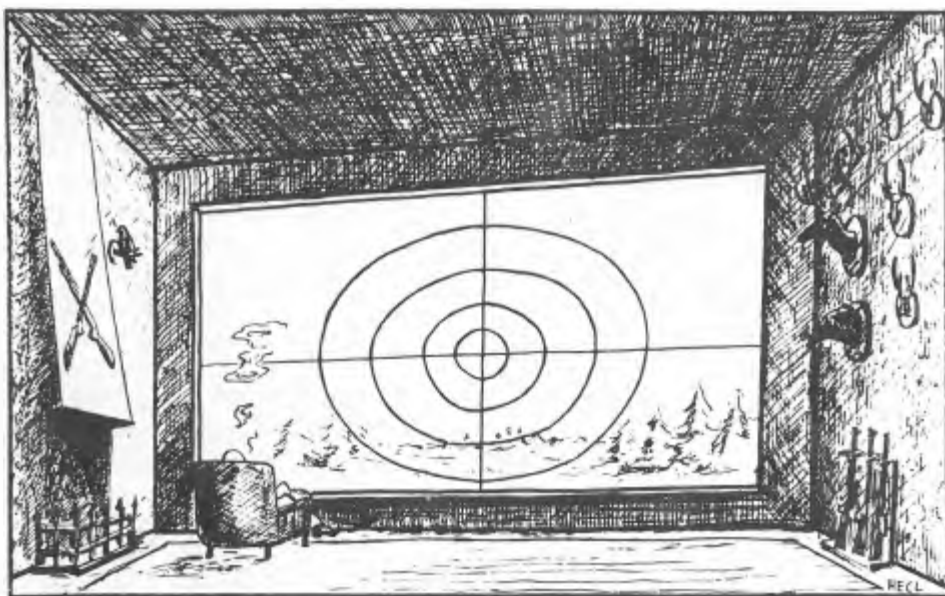
Niemand spreekt deze feiten tegen, maar het Elysée, dat drie jaar geleden ook al geplaagd werd door kritiek op het persoonlijke leven van de president, zou wel geïrriteerd geraakt zijn door de toon van het boek van Barloy en Gaujoir en door de satirische besprekingen daarvan. Le Canard Enchaîné bijvoorbeeld liet uitvoerig een psychiater aan het woord die de jacht vergeleek met 'een bepaalde vorm van seksueel gedrag'. De schrijvers citeren ook jacht-opzieners die beweren dat tamme zwijnen in de bossen werden losgelaten voor de president 'die op alle schiet wat beweegt'. Ze melden ook dat in het buitenland de president buiten het seizoen mag schieten op beschermde diersoorten, hoewel hij in Maleisië en India niet op tijgers mocht jagen. Drie jaar geleden werd er gezegd dat in Roemenië een beer uit een dierentuin was losgelaten, zodat de president er op kon jagen.

vervolg van pag. 21

Franse beleidspunten werden opgesteld ten aanzien van zwart Afrika.

Giscard heeft ook in Centraal Afrika, in Kenya en Mozambique gejaagd. Zijn safari's werden het onderwerp voor een populair liedje, waarin een moeder-olifant aan haar baby probeert uit te leggen waarom de president hem wil doden. De jachtpartijen van de president gaven ook aanleiding tot geruchten over 'verloren' weekeinden en over moeilijkheden die men zou ondervinden om contact met hem op te nemen.

Het meest opzienbarende geval van de 'verdwenen' president volgde op het ontslag van de Gaullistische leider Chirac, vorig jaar augustus. De president wilde een jachtsafari in Afrika niet onderbreken en Frankrijk moest bijna vier weken lang met

Onderstaande tekst werd gepubliceerd in de Nederlandse Jager van 22 december 1978. De inhoud spreekt voor zich. Het is bedoeld de leden van de KNJV als lid te behouden voor 'Vogelbescherming'. Er staan immers bij 'Vogelbescherming' belangrijke gebeurtenissen voor de deur. Allereerst de aanname van de nieuwe statuten, vervaardigd op het advocatenbureau van Jhr. Mr. Th. Sandberg, het hoofdbestuurslid van 'Vogelbescherming' dat de kosten van de raadsman van Dr. F. Pauw betaalde in het kort geding dat de Stichting Kritisch Faunabeheer hem in 1977 aandeed (zie Argus 1977 (4):4). Het afgelopen zomer afgetreden hoofdbestuurslid van 'Vogelbescherming' H. van Beuningen, tevens voorzitter van de KNJV, heeft zich voor de totstandkoming van de nieuwe statuten zeer verdienstelijk gemaakt en is daarvoor bij zijn aftreden hartelijk bedankt door de voorzitter.

De nieuwe statuten maken de leden nagenoeg monddood behalve dan dat ze een ledenraad mogen kiezen maar dan is het ook afgelopen. En het is de verkiezing van die ledenraad waarom de KNJV-leden lid van 'Vogelbescherming' moeten blijven, men mist alleen de moed om dat ronduit te zeggen.

Jagers en Vogelbescherming

De stellingname van de Nederlandse Vereniging tot bescherming van Vogels na de enquête die in het voorjaar gehouden is, geeft van vele zijden aanleiding tot vragen. Vragen die over het algemeen behelzen: „Heeft het nog zin lid van Vogelbescherming te blijven nu het bestuur van Vogelbescherming zich zo negatief opstelt?”

Sommige afdelingen of leden vragen zelfs naar een standpunt van het bestuur, anderen vragen boos waarom de KNJV haar leden niet adviseert om het lidmaatschap op te zeggen.

Wij menen in een navolgende beschouwing elementen van een standpuntsbepaling te geven die door ieder lid naar eigen gezond inzicht geïnterpreteerd en gebruikt kunnen worden.

Als jager stelt men zich op het standpunt dat bepaalde dieren geoogst mogen worden, dat wil zeggen, dat de jager zo veel exemplaren tot zich neemt, dat het totale bestand — gezien over wat langere tijd — konstant blijft.

De wetgever fungeert daarbij als het geweten van de gemeenschap en maakt, dat door openings- en sluitingstijden van de jacht het voortplantingsseizoen beschermd en de oogst redelijk blijft.

Dit oogstprincipe, dat door de mensheid in de gehele wereld en in alle tijden werd en wordt toegepast, was ook leidraad voor de Nederlandse Vogelbescherming tot aan de enquête, met de daarna genomen beslissing heeft men helaas deze opvatting verlaten.

Van bescherming van de populatie, een beginsel dat ook de internationale vogelbescherming aanhangt, is men thans tot bescherming van de individuele vogel gekomen.

Met dit nieuwe **Nederlandse** beginsel, (in Duitsland verscheen enige maanden geleden een uitgave van het Duitse Vogelbeschermingsorgaan waar jagers

en vogelbeschermers eendrachtig samen schreven), hebben een aantal van onze leden moeilijkheden. Begrijpelijk.

Maar het begrip Vogelbescherming is veel meer dan de verdediging van het individu. Het gaat in onze moderne Westerse wereld — en daar niet alleen — om de verdediging der populaties, om de bescherming van het biotoop, om de verdediging der eenzaamheid, om de rust.

Deze waarden zou Vogelbescherming wellicht veel sterker dan tot nu toe moeten verdedigen. Daar zou Vogelbescherming de KNJV en de jagers aan haar zijde kunnen vinden. Dat Vogelbescherming dat op dit moment niet wenst is te betreuren, maar Vogelbescherming erkent en verdedigt deze waarden. Zij die menen het lidmaatschap van deze Vereniging op te moeten zeggen, omdat hen één der huidige doelstellingen niet ligt, moeten hun bezwaren afwegen tegen al datgene wat die Vereniging wel doet. Pas na die afweging moeten zij besluiten.

Een vereniging is een instituut dat alleen kan bloeien, indien de leden interesse tonen. Een vereniging, in tegenstelling tot

de stichtingsvorm, is beïnvloedbaar. Jagersleden van Vogelbescherming kunnen op vergaderingen het woord voeren, zij kunnen stemmen, zij kunnen de mening der leden beïnvloeden iemand die om principiële redenen opzegt, heeft daar het recht toe, sterker, wij moeten dat besluit aanvaarden.

Maar die man zet zich daarmee wel buiten die gemeenschap van vogelbeschermers.

De Vereniging Vogelbescherming is zwak, slechts een klein deel der leden toont actieve belangstelling, een verwaarloosbare minderheid maakt de dienst uit.

Wij hadden op de laatste jaarvergadering vele en vele jagersleden op kunnen roepen, laten stemmen, dan had een andere minderheid — die der jagers — het pleit gewonnen.

Het bestuur van de KNJV wilde dat niet.

Uw bestuur wenst dat jagers en vogelbeschermers tezamen werken, tezamen werken aan het behoud van de natuur, behoud van biotoop, instellen van rustgebieden tijdens broedseizoen, tezamen een actief zinnig regeringsbeleid bevorderend.

Een dergelijke samenwerking zou in het belang van de vogels, in het belang van de natuur, in het belang van de jacht zijn.

Laat hen die menen het lidmaatschap van Vogelbescherming op te moeten zeggen, hun beslissing nog eens overwegen, met inbegrip van de argumenten hier gegeven; laat hen die reeds bedankt hebben opnieuw bezien of 1979 voor hen een nieuw begin betekent, ook voor Vogelbescherming.

VOGELBESCHERMING IS TEGEN JACHT

door Bert van Poolen

We willen de lezers van Argus het onderstaande, uitmuntende, interview van Bert van Polen niet onthouden. Het verscheen op 12 augustus j.l. in het Eindhovens Dagblad. Bert van Polen interviewt achtereenvolgens Jan P. Stribos, C. de Bruin, directeur van 'Vogelbescherming', J. Venema, een controleur Vogelwet uit Brabant en Th. Veen, directeur van de KNJV. We beschouwen het tevens als een hommage aan Jan P. Stribos, de oude maar nog steeds zeer strijdvaardige vogelbeschermers van het eerste uur, die de laatste tijd nogal met zijn gezondheid sukkelde. Beterschap!

Kritikasters was het allang een doem in het oog. De Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels sprak zich wel uit tegen bijvoorbeeld nestfoto's, maar niet tegen de jacht. Waarmee deze oudste natuurbeschermingsorganisatie van het land zich in hun ogen nauwelijks geloofwaardig maakte.

Zo ontstond het volgende grapje: waarom geen nestfoto's? Omdat fotografen de vogels bij het broeden kunnen verstoren en dat hebben de jagers liever niet. Er zouden misschien eens vier watersnippen of zomertalingen minder te bejagen zijn.

Aan die malle verhouding is nu een einde gekomen. Na veel gekrakeel heeft Vogelbescherming zich namelijk tegen de jacht uitgesproken. Het is een genuanceerd 'Nee,

tenzij' geworden.

De plezierjacht is daarmee veroordeeld. Het standpunt van het hoofdbestuur luidt letterlijk: 'Jacht op vogels is slechts toegestaan als beheersjacht, waaronder wij verstaan het doden van vogels teneinde daarmee schade, met name aan gewassen en aan wilde planten en dieren te voorkomen. Dit doden mag slechts worden toegestaan wanneer alle andere middelen om schade te bestrijden of te voorkomen (o.a. verjaging) falen en dan nog alleen wanneer de bestrijding van de schade daardoor werkelijk effectief is.'

Die stellingname is een gevoelige klap voor het groene gilde. Er kan een kettingreactie komen. Eerder had Natuurmonumenten een dergelijke stap namelijk al in een voor-

lopig standpunt genomen.

In de praktijk betekent het nog wel niet zo héél veel, maar als de weerstand wordt gebundeld kan terreinverlies wel degelijk het gevolg zijn, niet alleen figuurlijk, maar ook letterlijk.

De klap komt vooral zo hard aan omdat de jagers binnen Vogelbescherming nogal wat invloed hadden. Zo was voorzitter H. J. E. van Beuningen van de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging jarenlang hoofdbestuurslid van Vogelbescherming. En de directeur van Vogelbescherming, C. de Bruin, jaagt zelf.

De druiven zijn dan ook zuur. Van Beuningen liet meteen weten 'er geen behoefte aan te hebben lid te zijn van een zich eenzijdig opstellende, agressieve actiegroep van uitsluitend vogelbezeten die zich door hun standpuntbepaling én actie in feite buiten ons normale maatschappelijk bestel plaatsen'.

Hoe is het zo gekomen? Onze reportage-redacteur Bert van Polen fladderde wat rond in het vogelwereldje.

'Kijk.' Jan P. Stribos (87), nog immer vitaal, pakt een oude foto van de schoorsteenmantel in zijn Heemsteedse huis. Er staat een jong meisje op, z'n dochter, destijds nog een tiener, met twee jonge berg-eenden in haar handen. 'Kijk,' zegt de nestor van de Nederlandse vogelbescherming, 'zie je die deemoed?'

Ik zie een lief gezichtje. Deemoed?

'Ja, zo moet je tegenover vogels staan. De heilige Franciscus van Assisi heeft eens gezegd: de vogels zijn onze broeders en zusters en zo zie ik het ook.'

Stribos kijkt me met glinsterende ogen aan. Alsof hij bang is dat zijn woorden niet goed overkomen.

'Ja, en toen hij het over de kuifleeuwerik had, zei hij: de kuifleeuwerik die evenals wij gehuld in bruine pij bedelend langs de straten gaat.'

Het lijkt of hij nu helemaal glimt. Een vuurtoren in de nacht.

Wat is, zo vraag ik, voor hem, de vogelkenner bij uitstek, het mooie van een vogel?

Stribos: 'Het zijn wezens die alles kunnen. Vliegen, zwemmen, duiken, rennen. Vooral dat vliegen is een wonder. Of ik dat zelf

zou willen? Ja, als een vogel. Een albatros, die vind ik het mooist. Die brengt z'n hele leven zwevend in de lucht door, hij slaapt zelfs zwevend. Dat is een wonder en daarom hou ik van vogels.'

Zijn vrouw mengt zich in het gesprek. 'Het gaat hem ook om het mysterie van het vliegen en van de ruimte. M'n man is een ontzettend onafhankelijk mens. Een vogel kan de vrijheid in de lucht kiezen en hij heeft dat als mens gedaan door op z'n 28e de architectuur te verlaten en voor de vogelwereld te kiezen.'

Barre kou

Jan P. Stribos, journalist. Zo staat hij nog altijd in de telefoongids vermeld. Terecht, want hij schrijft nog steeds, zijn hoge leeftijd ten spijt. Laatst is hij nog een nieuwe rubriek in het verenigingsblad van Vogelbescherming begonnen en eind van dit jaar verschijnt het zoveelste boek van hem.

Stribos: 'Ik heb altijd het gevoel dat ik af wil maken wat ik in m'n rare kop heb. Vandaar dat ik gedreven werd door drift en haast. Veel mensen zonder hobby sterven na hun pensionering als een ziek vogeltje,

maar daar heb ik geen last van gehad.'

Hij is erelid van Vogelbescherming. In die positie zwijgt hij niet om alleen maar eerbewijzen in ontvangst te nemen. Integendeel, als dat nodig is, legt hij met al zijn kennis en ervaring de vinger op de zere plekken.

Zoals eind vorig jaar bijvoorbeeld. De controverse natuurbescherming-jacht binnen Vogelbescherming was toen op het hoogtepunt en Stribos klaagde het hoofdbestuur aan als de schuldige van alle moeilijkheden. Dat kwam ervan, als je jagers in huis haalde.

Stribos: 'Ik zag de vereniging een richting inslaan die ik niet kon aanvaarden. Vogelbescherming en jacht kunnen niet samengaan. Daarom vond ik het ook gek dat er een jager in het hoofdbestuur zat. Dat vond ik ontoelaatbaar.'

Het is wellicht overbodig om het te vermelden, maar toch: Stribos is op ethische gronden tegen het doden van dieren. Hij erkent evenwel het jachtinstinct bij ieder mens, welke drift hij heeft afgereageerd door 'te jagen' met foto- en filmcamera. Hij erkent ook dat sommige jagers oprechte

natuurbeschermers zijn. Helaas heeft de welvaart veel jagers gebracht, die 'ondeskundig zijn en het metier niet kennen'.

De oude vogelman zit nu op het puntje van zijn stoel. 'Oogsten, ja, zo noemen de jagers het. Ze nemen weg van wat er in hun ogen te veel is. Maar vaak weten ze dat niet eens, bij de trekvogels bijvoorbeeld. Ze oogsten dan ook veel te veel. Het is een normale neiging van de mensen en dat geldt ook voor de jagers. Ik vind die neiging afkeurenswaardig.'

Ingeslapen

Voor de goede orde nu een stukje geschiedenis. Als de belangstelling voor het milieu zo rond 1970 groeit, is Vogelbescherming een ingeslapen vereniging. Bij het grote publiek is zij van weinig meer bekend dan van het voederbakje in de winter.

Tenslotte komt er een nieuw hoofdbestuur. Opmerkelijk gegeven: er zitten vertegenwoordigers van andere natuurbeschermingsorganisaties in. Als zodanig ook H. J. E. van Beuningen, de latere voorzitter van de Jagersvereniging. Een sterke persoonlijkheid, bij wie menigeen 'de adem inhoudt als hij begint te praten'.

Na een tijdje begint zijn aanwezigheid in het nest weerstanden op te roepen. Een koekoeksjong, zo vinden de vogelvrienden die in ieder geval de plezierjacht afwijzen. Tegelijk signaleren zij toestanden waarbij de bescherming van de individuele vogel uit het oog wordt verloren. De beschuldigende vinger wijst naar Van Beuningen.

De opposanten staan sterk. De doelstelling heeft immers over '... de bescherming van de in het wild levende vogels en het behoud dier vogels in hun meest gevarieerde soortenrijkdom'. Dat betekent dus ook bescherming van het individu. Geen plezierjacht, derhalve.

Het is in die tijd dat Kritisch Faunabeheer wordt geboren. Dat is een groepje vogelaars, zoals ze zich noemen, dat de jacht kritisch benadert. Eerst moet wetenschappelijk worden onderzocht of regulatie via

jacht wel noodzakelijk is en zo ja of dat wel effectief is. De jagers voelen zich door deze 'drammers' aangevallen en brengen f 15.000 bij elkaar om in het offensief te gaan. Van alle kanten nemen ze Kritisch Faunabeheer op de korrel.

'Alarm'

Het hoofdbestuur van Vogelbescherming blijft niet achter. Zo wordt de kandidatuur van drs. H. Gallacher, voorzitter van Kritisch Faunabeheer, voor een bestuursstoel opeens ingetrokken. Treffend is ook het 'alarm' van secretaris J. Albers: hij laakt Kritisch Faunabeheer omdat het 'steeds de jacht in het geding' brengt. 'Een doelgericht, door kennis en inzicht gedragen jachtbeleid is ook een vorm van vogelbescherming,' meldt hij.

Is het hoofdbestuur van Vogelbescherming dan toch voorstander van jacht? Nee, zo verzekert toenmalig voorzitter drs. J. A. van der Ven, maar bij het scheppen van meer duidelijkheid gaat het ook niet om pro of contra jacht, woorden die bij de kritikasters vreemd overkomen.

Toch blijkt er een belangrijke stroming te zijn, die tegemoet wil komen aan de verlangens van de jagers: Vogelbescherming moet zich uitspreken voor het oogsten van wild: je trekt rente en laat het kapitaal onaangetaast. Zelfs wordt via de statutencommissie geprobeerd de doelstelling te veranderen in het simpele '... bescherming van vogels'.

Strijbos is verbijsterd. Hij klimt in de pen en constateert bij het bestuur 'een aantal intriges en fouten'. Voor iedereen is duidelijk wat hij bedoelt: de invloed van de jagers moet worden gekeerd.

Dat is dan nu eindelijk gelukt, na tumultueuze vergaderingen. Van Beuningen heeft zich uit zichzelf uit het bestuur teruggetrokken, er is een referendum over de jacht gehouden en het 'nee, tenzij' ligt glashard op tafel.

Tegenzin

Wat nu? We komen terecht bij directeur C.

de Bruin van Vogelbescherming die zijn tegenzin in het gespreksonderwerp merkbaar laat blijken. 'Laten we het kort houden,' zo bromt hij onvriendelijk, waarna hij elke kans aangrijpt om zich omstandig op zijpaden te begeven.

De vraag was: wat nu? Uitvoerig gaat De Bruin in op het aantal leden dat aan het referendum heeft deelgenomen: slechts 10 procent. Niet bepaald een teken, zegt hij, dat het vraagstuk van de jacht onder de leden leeft. Vraag: moet hieruit de conclusie worden getrokken dat het bestuur zijn standpunt met tegenzin heeft genomen? Nee, dat is niet het geval.

Wat nu? Wel, Vogelbescherming is, zo zegt De Bruin, natuurlijk nog lang niet klaar met haar standpunt. Er moet, via het Rijksinstituut voor Natuurbeheer, wetenschappelijk onderzoek worden gedaan over de noodzaak en de effectiviteit van de jacht, over andere middelen om schade door vogels aangebracht te voorkomen. Economische belangen spelen daarbij ook een rol. De Bruin: 'We weten nog niet hoe we in de praktijk met het ingenomen standpunt moeten gaan werken. Het moet nog gestalte krijgen. Het bestuur moet er nog over filosoferen. Maar betekent het ook dat we de contacten met de jagers moeten verbreken?'

Moeite

Zou hij er als jager moeite mee hebben, als het laatste ging gebeuren? 'Ja,' zegt De Bruin aarzelend, 'daar zou ik als jager moeite mee hebben.' Waarna hij pleit voor een dialoog met de jagers. 'Je moet in discussie blijven, het is niet in het belang van Vogelbescherming, als je niet praat.'

En dan, heel treffend: 'Je kunt als vogelbeschermers wel tegen hoogspanningsmasten zijn (omdat veel vogels ertegen aanvliegen en sterven — red.), maar je kunt dan toch niet zeggen: daarom mag je 's avonds het licht niet meer aandoen.'

Het blijft lange tijd stil in zijn kamer, als zijn hobby ter sprake komt: de jacht. Hoe kan hij nou, als directeur van Vogelbescherming, een standpunt uitdragen en verdedigen dat het zijne niet is?

Hij blijft het antwoord schuldig. 'Een hoogst persoonlijke vraag,' zo zegt hij ten slotte. 'Ik blijf er persoonlijk liever buiten, ik ben in dienst van deze vereniging. Het feit dat ik jaag, is een privézaak. Nee, ik wens daarover met u niet van gedachten te wisselen. Het is een hoogst persoonlijke zaak.'

En hij zegt ook: 'Ik ben dag en nacht in de weer om vogels te beschermen en dat doe ik naar m'n beste weten en kunnen en met alle energie die ik kan opbrengen. Het feit dat ik jager ben, dat staat er buiten.'

Ik zeg dat ik dat niet begrijp maar hij weigert er verder nog iets over te zeggen.

Sceptisch

Op nu naar het kantoor van de Jagersvereniging. Een kille villa in Amersfoort. Direc-

teur Th. Veen, van huis uit een dierenarts, reageert sceptisch op de mededeling dat De Bruin het gesprek met de jagers open wil houden. Een tweegesprek over jacht, zo zegt hij koel, 'heeft voor ons weinig zin meer'. De Jagersvereniging kent het standpunt van Vogelbescherming immers. Wat valt er te praten over ethische en esthetische verschillen?

Ik concludeer dat de jagers zich in een hoek gedrongen voelen, maar dat ontkent drs. Veen. Ook hij wijst erop dat slechts 10 procent van de vogelbeschermers aan het referendum heeft deelgenomen. Wat wil jij daarmee zeggen? Dat het bestuur van Vogelbescherming zich heeft laten inpakken? 'Nee, dat niet, maar Vogelbescherming moet er wel voor uitkijken dat zij zich niet buiten het gesprek plaatst.'

Hij wijst er vervolgens een beetje klagend op dat vogelbeschermers en jagers toch dezelfde belangen hebben, zij het uit verschillende doelstellingen. 'Voor ons, als jagers, is het behoud van de vogels ook van levensbelang, niet het individu, maar de populatie.' Helaas, zegt hij, ziet Vogelbescherming-nieuwe-stijl dat niet zo. Dat bemoeit zich nu nota bene ook met de vogels die onder de jachtwet vallen. Het klinkt verwijtend. De Engelse zustervereniging, zegt Veen, doet dat niet.

Ik zeg: maar de doelstelling van Vogelbescherming schrijft dat toch voor? Veen: 'Ja, maar in het verleden hebben ze altijd gezegd: wij kunnen met de jagers leven zolang de populaties maar niet aangetast worden.' Waarna hij erop wijst dat Vogelbescherming toch genoeg beschermen kan, ook zonder voor de vogels uit de jachtwet op te komen.

Dreigend zegt hij: 'Het was verstandiger geweest van Vogelbescherming, als ze zich niet zo expliciet had uitgesproken.' Nu dat wel is gebeurd, zo gaat hij verder, wordt Vogelbescherming een echte 'dierenbeschermmer'.

Ik herhaal: maar dat staat toch in de doelstelling?

Drs. Veen, zelf lid van Vogelbescherming, weet van geen wijken. 'Ze zullen met argumenten moeten komen om hun standpunt duidelijk te maken,' zegt hij grimmig.

'We vernielen een porceleinkast'

J. Venema, een Reuselse ambtenaar, is in zijn vrije tijd controleur-vogelwet. Een onbezoldigd opsporingsambtenaar van bepaalde vergrijpen tegen de natuur, derhalve. Nee, niet iemand die links en rechts bonnetjes uitdeelt, integendeel. Daar is Venema, mild als hij is, de man niet naar. Hij vertelt de mensen liever hoe de natuur in elkaar zit, wat de bedreigingen zijn, de opmerkelijkheden, de verschillen. Educatie, daar gaat het hem om.

Zwart-wit tegenstellingen hoef je van hem niet te verwachten. Hij stoort zich dan ook nogal eens aan een al te fanatieke opstelling in eigen kring, de vogelwerkgroep De Kem-

pen waarvan hij werkend lid is, niet in het minst uitgezonderd.

Venema: 'Er zijn er al te veel bij ons die met gefronste wenkbrauwen in het veld lopen. Pseudo-ornithologen, vind ik. Ik noem een huismus een huismus en geen passer domesticus, zoals de wetenschappelijke naam is. We moeten er als vogelliefhebber primair voor zorgen dat we natuurliefhebber blijven.'

Over de jacht denkt hij genuanceerd. 'Ik ben een natuurminnend mens, maar soms zou ik ook best een haasje willen schieten.' Nee, niet voor de lol, maar om zelf een stukje vlees op tafel te kunnen brengen. Waarmee hij maar zeggen wil dat het jachtinstinct bij de mens ingebakken zit, van oudsher.

Van de jacht moet hij overigens weinig hebben. 'Jagers zeggen dat ze het doen om de wildstand te reguleren, maar dat is een vals motief. Het gaat ze om het plezier dat ze in het jagen hebben. Er is geen jager die vrijdags zegt: potverdorie, nou moet ik morgen de wildstand gaan reguleren.'

Uitmoorden

Trouwens, er valt nog maar weinig te reguleren, daar hebben de jagers wel voor gezorgd. Venema: 'Het jagen heeft vaak meer te maken met het periodiek uitmoorden van percelen. Er zit in Nederland niets te veel, behalve misschien aan konijnen en houtduiven en het is nog maar de vraag of de stand daarvan via de jacht kan worden ingeperkt.'

En neem nou bijvoorbeeld een kraai. Schadelijk wild, zo zeggen de jagers. Maar schadelijk waarvoor? Precies: voor de jagers zelf. Een kraai jaagt immers weleens op jonge fazanten of op eieren van andere vogels. Venema: 'Het is dus eigen belang van de jagers.'

Jacht en natuurbescherming botsen dan ook, vindt hij. Ook al door de slechte kennis van veel jagers. 'Hier in Reusel zijn er misschien veertig, maar er is er maar één goede bij,' zegt Venema.

Watersnip

Hij maakt de gekste dingen mee. 'Laatst vertelde een jager me dat hij van die zwart-witte vogels met rode poten in zijn veld had. Ja, scholeksters. Dat wist die man niet en hij had ook niet de moeite genomen om het op te zoeken. En van een jongen die op z'n jachtakte wachtte, hoorde ik dat buizerds tot het schadelijk wild gerekend zouden worden.'

Het hoeft dus niet te verbazen dat Venema blij is met het standpunt dat Vogelbescherming nu over de jacht heeft ingenomen. Een goede zaak, meent de Reuselse ambtenaar. Afgewacht moet nu nog worden hoe Vogelbescherming haar standpunt gaat uitdragen.

Venema: 'Vogelbescherming zou bijvoorbeeld moeten zeggen: de jacht op watersnippers moet verboden worden. Dat had gisteren bij wijze van spreken al moeten gebeuren. Voor de jacht op deze watervogel kan geen enkel motief worden aangevoerd.' Hij wijst er op dat de poelsnip sinds kort niet meer onder de jachtwet valt. Uiterlijk lijken ze veel op elkaar, die poelsnip en die watersnip. Venema: 'Van de honderd jagers is er misschien maar één die het onderscheid kent. Zelfs ik heb er moeite mee. Maar een jager let er niet op, hij schiet meteen, pang.'

Toch heeft hij goede hoop dat de jagerij eens tot andere inzichten zal komen. 'Op lange termijn ben ik optimistisch. Godzijdank zijn we bezig te beseffen dat we een porceleinkast vernielen. Op een dag zullen de jagers zeker vragen: excellentie, haal de watersnip uit de jachtwet.'

Ganzen Aktie Fonds (G.A.K.)

In het ganzenjaar 1979 organiseert de Stichting Kritisch Faunabeheer tal van activiteiten rond de wilde ganzen in Nederland met als doel een zo optimaal mogelijke bescherming voor hen te verkrijgen. Hoe meer activiteiten georganiseerd worden hoe meer geld daarvoor nodig is of hoe meer geld beschikbaar is hoe meer activiteiten kunnen plaatsvinden. Wij doen daarom een beroep op U om een bijdrage te storten op het speciaal geopende Ganzen Aktie Fonds, giro 7 5 3 2 Den Haag.

Ganzenjaar 1979 : ideeën gevraagd

Voor iedere maand van ganzenjaar 1979 heeft de Stichting Kritisch Faunabeheer een of andere activiteit bedacht die aandacht voor de wilde ganzen vraagt. Daar hoeft het niet bij te blijven. Nieuwe ideeën worden gaarne ingewacht. Ook foto's, films, tekeningen e.d. ontvangen wij graag. Schrijf naar SKF, postbus 76, 's-Graveland.

Op Goeree - Overflakkee is het schieten van beschermde ganzen een gewone zaak.

Signaleerden wij al eerder de schandelijke jachtpraktijken rond het Haringvliet en de volstrekte apathie van de Dienst Faunabeheer van het Ministerie van Landbouw in deze, nog stuitender wordt het wanneer men kennis neemt van hetgeen Dr. C. M. Lok in een artikel in het blad Watervogels (1978 (4): 192-198: De Westplaat als fourageergebied voor de Brandgans (*Branta leucopsis*)) schrijft — citaat: 'De Westplaat is buitengewoon gunstig gelegen op slechts 1,5 km afstand van de belangrijkste slaapplek de Slijkplaat. Bovendien is het ge-

bied door zijn geïsoleerde ligging, althans tot 1977, één van de rustigste gebieden langs het Haringvliet. Echter, sinds Kerst 1977 was er een sterke verstoring door jacht. Verschillende keren werd het schieten van brandganzen waargenomen en voegde een tiental aangeschoten brandganzen zich bij de groep van vaak tientallen stervende aangeschoten ganzen die hier normaal te vinden zijn. Op vrijwel geheel Overflakkee is het schieten van brandganzen een gebruikelijke praktijk waartegen niet of nauwelijks wordt opgetreden.'

MEDEDELING VOOR DONATEURS

Sinds kort is de Stichting Kritisch Faunabeheer (SKF) samengegaan met de Landelijke Werkgroep Kritisch Bosbeheer (LWKB). Op de achterzijde van de acceptgirokaart die U binnenkort gezonden wordt staat aangegeven hoe U beide kunt steunen. Enerzijds kunt U uw donatie voor Kritisch Faunabeheer invullen waarvoor U bij een minimumdonatie van f 15,— Argus gratis ontvangt. Anderzijds kunt U bovendien een bedrag invullen dat ten goede komt van Kritisch Bosbeheer.

Looddood slaat toe in Nederland

In de herfst van 1977 werden langs het Haringvliet tientallen dode grauwe ganzen gevonden. In hun magen bevonden zich grote hoeveelheden hagelkorrels die vrij zeker loodvergiftiging hebben veroorzaakt met als gevolg de dood van de vogels.

Nu in december (1978) werden in het gebied honderden door loodvergiftiging omgekomen en stervende grauwe ganzen aangetroffen. Lang hebben de Nederlandse jagers staande gehouden dat loodvergiftiging ten gevolge van de jacht in Nederland niet mogelijk was in verband met de bodemgesteldheid. Het is er dan toch van gekomen. Ze hebben nu echter een nieuw misleidend argument verzonnen, de hagel zou in de broedgebieden door de vogels zijn opgenomen. Het verhaaltje is keurig 'gesluisd' via de onderzoekers van het Centraal Diergeneeskundig Instituut die gaarne de gemoederen susten. Wat immers zou de consequentie zijn? Geen jacht meer in het Haringvlietgebied? Dat kun je de jagers immers niet aandoen?

In en om het Haringvlietgebied wordt beestachtig gejaagd met name op ganzen en eenden. Dat mag van het Ministerie van Landbouw, die zelfs de zogenaamde tienuursregeling voor ganzen heeft opgeheven en daarmee maar al te graag zwichtte voor de om schadevergoeding schreeuwende boeren. Schade die zo ze al aanwezig was o.a. was uitgelokt door de gewaskeuze van de boeren.

Er wordt dus op schrikbarende wijze gejaagd en her en der worden zwaar gewonde en verminkte ganzen en eenden, ook beschermde, aangetroffen. Het is waarschijnlijk dat in vroeger dagen een deel van het lood maar ook eventueel vergiftigde vogels door de krachtige stroming van het tij meegesleurd werden en ongezien verdwenen. Onmiddellijke stopzetting van de jacht is een vereiste, maar wie stelt er Kamervragen? De VVD soms?

N.v.S.

Jaarvergadering 1979

De Jaarvergadering van de Stichting Kritisch Faunabeheer zal dit jaar op 10 maart a.s. worden gehouden in de grote collegezaal van het Zoölogisch Laboratorium van de Rijksuniversiteit van Leiden, Kaiserstraat 63 te Leiden (+ 20 minuten lopen vanaf het station Leiden en ± 15 minuten lopen vanaf station Lammenschans).

Het ochtendgedeelte, speciaal bedoeld voor onze actieve donateurs en zij die dat willen worden, begint om 10.00 uur.

Het middaggedeelte waarop tevens de Gouden Kraai wordt uitgereikt begint om 14.00 uur.

DE KAMIKAZE-EEND

door Midas Dekkers

Mensen die mij kennen weten dat ik graag over de amateurjacht in ons land mag foeteren. In mijn stukjes figureren jagers dan ook zelden als de trotse oogsters van het door hen nauwkeurig opgemeten overschot der schepping, maar veeleer zelf als prooi. Ik vind het nu eenmaal geen pas geven, zulke aardige dieren als slobenden of kauwen puur uit lustbejag te doden of zelfs maar te pesten. Een ieder die dit juist zeer gepast vindt kan van mij de wind van voren krijgen, of liever nog een venijnig tochtje. En aangezien ik geen grens trek bij haren en veren mogen prethengelaars en alle andere amateurbelagers van mijn geschubde vriendjes in die luchtverplaatsing delen. Ook over het gehengel heb ik bijgevolg inmiddels genoeg geschreven om u althans deze keer niet met mijn argumenten lastig te hoeven vallen. Maar één ding heeft u me nooit zien doen: het bekritisieren van jagers en hengelaars in een en hetzelfde artikel. Niet omdat ik er ook maar een moment aan twijfel dat deze over dezelfde kam te scheren zijn, maar omdat het me beroven zou van stapels argumenten.

Argumenten

Want wat gebeurt? Vrijwel ogenblikkelijk na het verschijnen van een contra-jacht-artikel storten de jagers met hun toorn de mooiste argumenten contra-gehengel over mijn postbode en mij uit. Jager P. A. van S. bijvoorbeeld, in een ingezonden stuk: 'Sportvisserij wordt door veel, héél veel meer landgenoten bedreven dan de jacht. Ook beesten bemachtigen voor je plezier. Maar daar wordt nooit over gezeurd. Vissen hebben veel minder gevoel en lijden niet? Nou, als vissen schreeuwen konden, zou je eens iets horen!'

En jager W. M.: 'De heer Dekkers weet niet dat de sport van de hengelaars afgerond moet worden met het binnenhalen van de vis, wat in tegenstelling tot bij de jacht, soms een kwartier of langer kan duren en waarna de vis óf een langzame dood sterft óf teruggezet wordt in het water, om hem later nogmaals aan het haakje te kunnen martelen. Is een directe dood door een schot dan niet te prefereren? Maar ja, hengelaars durft men niet te bekritisieren, daarvan zijn er te veel; zij hebben te veel stemmen en te veel invloed (vgl. het vangen van zangvogels in België).'

Aldus nog steeds W. M. In dit geval werden de jagers op hun wenken bediend. In deze krant schreef ik kort na hun klachten een vlammende aanklacht tegen de sportvisserij, die zoals verzocht werd vergeleken met het vangen van zangvogels in België. Ook de grote aantalskracht van de hengelaars kreeg hierin ruim de aandacht. Het resultaat laat zich raden. Wat vissen tekort

komen, het vermogen tot schreeuwen, werd ruimschoots door vissers vergoed.

Vanwege de vergelijking van sportvissers met vogelvangende 'Italiaantjes' enzovoort werd me in 'Vissport' door hengelpropagandist Jan Schreiner 'een sadistische inslag' en 'walgelijke hypocrisie' aangewreven, met het advies een 'deskundige psychiater' te bezoeken om van mijn 'trauma's en frustraties' af te komen. Misschien komt het er nog wel eens van.

Veel leerzamer waren echter de reacties waarin werd uitgelegd dat hengelen heus veel minder ergerlijk was dan jagen. Want jagen, dat was 'elitair, milieuvijandig, bloederig, dierenmishandelend, archaïsch'. Om maar wat te noemen. Ik zou het zelf niet allemaal durven stellen. En bij een TV-programma pro en contra hengelen (Frontaal) verklaarde sportvisser Roelfs met instemming van visserijbioloog Boddeke dat 'vissers een enorme voorsprong op de jager hebben, want de jager doodt een dier terwijl als wij een vis vangen het in onze hand ligt om dat dier de vrijheid te geven.' Kortom, stof genoeg voor een artikel over het jagend volksdeel, dat weer stof uit zou lokken voor een tegen de broeders in Petrus, enzovoort. Een heerlijk perpetuum mobile. Althans, dat was het tot voor kort. De laatste tijd dreigt mijn luizeleven lelijk ondermijnd te worden, nu sportvissers en jagers de handen ineen hebben geslagen om het hoofd te bieden aan de toenemende kritiek en tegenwerking van organisaties als *Kritisch Faunabeheer* (Nederland), *Jachtsabotage-associatie* (Engeland) en *Vrienden van de vos en ander gespuis* (Frankrijk). Natuurlijk voelen de sportvissers zich nog wat onwennig in het gezelschap van de echte weidheren en vinden de laatsten al die gele plastic jasjes niet zo stemmig kleuren bij hun groen loden. En dan die lucht van vis-schubben! Wat niet wegneemt dat de heren aan de top in plaats van elkaar, nu nog slechts Kritisch Faunabeheer voor rotte vis uitmaken en mijn taak als journalist er niet lichter op is geworden. U kunt zich dus mijn vreugde voorstellen toen ik een knipsel kreeg toegestuurd uit het Nieuwsblad van het Noorden, gedateerd 30 augustus, met de prachtkop *'Hengelaar door dode*

eend getroffen'.

Volgens het bericht was de heer J. Rieks uit Hoogezand tijdens een vispartijtje in Friesland werkelijk door een aangeschoten eend getroffen. 'Door de schok viel zijn bril in het water. De Groninger probeert nu achter de naam te komen van de jager die de eend schoot, om op die manier een schadevergoeding voor zijn zoekgeraakte bril te krijgen. Toen de Hoogezander in de buurt van Lichtaard zat te vissen, hoorde hij opeens schieten. Op het moment dat hij opstond om te zien wat er aan de hand was, werd hij tegen het hoofd getroffen door een neerdwarrelende eend.' Bij telefonische navraag bleek men nog steeds in de maag te zitten met de schadepost van zeker driehonderd gulden: *'Ga maar na: alleen de glazen al voor zesentachtig gulden en dan zit je nog zonder montuur, nou dan weet u het wel.'* Veel sympathie voor het jachtbedrijf zal dit de hengelaar niet hebben bijgebracht. Driehonderd gulden!, dat brengt de eend, die nu in de diepvries ligt, nooit op. Daarom werd de politie ogenblikkelijk ingeschakeld. Maar ook die tast nog steeds in het duister. Jagers houden er niet van, trofeeën te laten slingeren en de kans op puur toeval is, gezien de discrepantie tussen het oppervlak van Nederland en dat van de heer Rieks zijn hoofd vrijwel uit te sluiten. Het kan dan ook haast niet anders of hier zitten die kritische faunabeheerders weer achter. Die proberen natuurlijk een wig tussen jagers en vissers te drijven. Er was dus helemaal geen sprake van een gewone eend, maar van het nieuwste biologisch wapen: de kamikaze-eend, door kritisch faunabeheerders geduldig afgericht en geïndoctrineerd. Gelukkig voor de vissers was het waarschijnlijk nog maar een prototype. Maar het zal vast niet lang meer duren voor het eenden regent op de hoofden van de hengelaars, of misschien zelfs zwanen.

Dan wordt de strijd tussen mens en dier tenminste weer gestreden met gelijke kansen. Laten we hopen dat het de anatide zelfmoordeskaders lukt, dan kan ik het schrijven van dit soort stukjes weer aan mijn pen-friends overlaten. En krijg ik eindelijk weer tijd voor het trainen en indocineren van mijn vliegende vissen.

Boeken, tijdschriften etc.

Boekbespreking

In november 1978 verscheen een boekje met de titel 'Jachtmethode brengt verstoring in het ecosysteem', geschreven door Walther van Es. Het is een aanval op de jacht als systeem en op de jachtwet die dit systeem in stand houdt. De auteur is van mening dat door dit jachtsysteem én door een veel te groot aantal jagers het natuurlijk evenwicht en het kringloopproces worden verstoord. Hij wil het vraagstuk 'jacht en natuurbescherming' niet sentimenteel behandelen. De dood hoort bij de natuur, die zichzelf het beste regelt en de mens moet zo weinig mogelijk ingrijpen. Bij de rustverstoring door de jacht zijn de dieren niet gebaat (voorwoord, p. 2, 3).

Verder komen bij Van Es onder meer de onderstaande — positief te waarderen — uitgangspunten naar voren:

- dieren zijn een nationaal, niet alleen een jagersbezit,
- de belangen van natuur en dieren gaan boven die van de jagers,
- geen sportjacht,
- dieren hebben een 'nuttige' functie in de natuur.

De auteur wijst op de tegenstrijdige gedragingen van jagers, die enerzijds tal van als concurrent beschouwde predatoren uitroeien, anderzijds dieren uitzetten en bijvoeren. De jachtpraktijk wordt behandeld aan de hand van de kat, de vos, bunzing, wezel, hermelijn en eekhoorn, en de kraaiachtigen, in een hoofdstuk getiteld 'Het nut van de 'schadelijke' dieren'. Hier stuiten we op enkele tekortkomingen. Wetenschappelijke (biologische), ethische en educatieve argumenten worden door elkaar gebruikt (bv. op p. 31), hetgeen de logische opbouw en de duidelijkheid van het boek niet ten goede komt. De auteur geeft wel aan dat nuttig en schadelijk rekbare waardeoordelen zijn, geveld vanuit menselijke belangen (p. 64), toch verwacht hij deze begrippen zelf met de biologische functie van een diersoort in het ecosysteem. Wanneer men zich mede wil baseren op wetenschappelijke gegevens en dit wordt gesuggereerd door de titel van het boek, moet men veel systematischer aangeven op welke wijze(n) de natuurlijke functies binnen ecosystemen door de jacht verstoord worden. De materie is ingeperkt door de keuze van de behandelde diersoorten, van onvolledigheid is echter sprake voorzover bekende neven-effecten van de jacht, zoals de inbreng van lood in het milieu, niet worden genoemd. Verder valt te betreuren dat Van Es informatie van jagerszijde beter leest dan die van biologen. Zo schrijft hij op p. 20: 'Nu beer, wolf, de echte wilde kat, de arend en de oehoe zijn uitgeroeid in ons land, heeft de

vos geen natuurlijke vijanden meer.' Op het Vossensymposium van de SKF is naar voren gekomen, dat predatoren doorgaans zelf niet door andere dieren worden bejaagd en dat de vos aan de top van de voedselpyramide staat (Argus 2, 1978, p. 10, p. 19).

Als bijdrage aan de discussie over jacht wordt een aantal mogelijke maatregelen (in een nieuwe jachtwet) voorgesteld, waarbij ik aanteken, dat aanbeveling 4 (p. 92), reeds in de wet is opgenomen. Het gebruik van klemmen is sinds 1970 verboden, een verbod op het gebruik van gifereien en giftig aas is bij amendement (Coppes) in 1977 aangenomen. Verder wordt enige jagersterminologie verklaard en een jachtkalender gegeven, en een aantal wijzigingen van 1977 in de bestaande jachtwet zijn afgedrukt.

Al met al een verdienstelijke, maar geen optimaal geslaagde, poging om het publiek met betrekking tot de jacht voor te lichten.

A.v.S.

Jachtmethode brengt verstoring in het ecosysteem,

Walther van Es,

Uitg. van Helmer Reclame Breda.

Te bestellen: De Roskam 24,
4851 TE Ulvenhout.

Prijs: f 14,95.

DUIN

Wie op de hoogte wil blijven over hoe onze duinen langzaam maar zeker te gronde gaan aan een te grote recreatiedruk, de overmatige aanleg van het nieuwe modeprodukt fietspaden, angst voor de zee en bovenal de in snel tempo toenemende exploitatie door drinkwaterbedrijven wordt het blad Duin zeer aanbevolen. Duin is een uitgave van de Stichting Duinbehoud en Waterwinning. Het is een uitstekend en zeer leeswaardig tijdschrift. Een abonnement op het tijdschrift dat viermaal per jaar verschijnt kost f 15,—, waarmee U bovendien het streven naar behoud van onze duinen steunt.

Abonnement: f 15,— via giro 4016298 t.n.v. kwartaalblad DUIN.

Ekologie en milieustrategie

voor en tegen van milieukartering
2e druk

Is milieukartering een geschikt instrument voor milieu-acties en milieubeleid of wordt hiermee juist de tegenpartij in de kaart gespeeld?

Welke strategieën worden door milieugroepen gehanteerd?

Wat voor onderzoek vergen de verschillende strategieën?

Over deze vragen ontstond 4 jaar geleden een felle discussie in dagbladen en tijdschriften. Deze discussie heeft nog niets aan actualiteit verloren, want milieukarteringen vinden nog her en der plaats (zelfs op EEG-niveau) en de milieubeweging beaamt zich over de te volgen strategie. Bovendien begint een discussie los te komen over een vergelijkbaar instrument: de milieu-effect rapportering. De bundel geeft een chronologisch overzicht van de discussie, alsmede een overzicht van regionale karteringen en een uitvoerige literatuurlijst.

De bundel is per giro te bestellen voor f7,75 (incl. porto) bij:

Bond voor Wetenschappelijke Arbeiders

Ruysdaelstraat 26

Amsterdam-centraal

Tel. 020-76 34 19

Giro 2307567

onder vermelding van

'bundel milieukartering'.

Strohalm/Kargadoor

Oude Gracht 36

Utrecht

Tel. 030-31 43 14

Giro 355925 t.n.v. penningm. Aktie Strohalm

Zeehondencreche in moeilijkheden

De winterse koude heeft ook het zeehondenopvangcentrum in Pieterburen in grote moeilijkheden gebracht. De extra kosten door verhoogd water- en elektriciteitsgebruik hebben nu reeds een groot deel van het budget van 1979 opgeslokt. Faillissement bedreigt dit centrum dat jaarlijks 25 à 30 zeehonden opvangt. Dat is natuurlijk ontoelaatbaar. Doe er wat aan en stort een bijdrage op giro 884327 t.n.v. Rabobank Eenrum, rekeningnummer 316004936 van de Stichting Zeehondencreche Pieterburen.

KRITISCH

FAUNABEHEER:

'Je jaagt toch niet op door kou verzwakte dieren'

H.C. 5-1-78

P-1

's-Graveland — De stichting kritisch faunabeheer heeft bij minister Van der Stee (landbouw en visserij) scherp geprotesteerd tegen zijn besluit om de jacht op watervogels tot 12 januari te verbieden. De stichting wil dat de jacht op alle diersoorten onmiddellijk wordt verboden.

Volgens kritisch faunabeheer mag ten onrechte gejaagd worden op wilde zwijnen, fazanten, houtduiven, zwarte kraaien, kauwen, Vlaamse gaaien, eksters, konijnen, vossen, bunzingen, hermelijnen en wezels. Jagen op deze beesten is immoreel, aldus de stichting. Veel dieren zijn

verzwakt door de kou en hebben rust nodig om weer op krachten te komen. Kritisch faunabeheer beschuldigt de minister ervan dat hij zijn oren alleen naar de jagers laat hangen. Meer over de kou in binnen- en buitenland en de kansen op een Elfstedentocht op pagina 3.

Ganzen dood door ingeslikte hagelkorrels?

Zeist — Enkele honderden grauwe ganzen in het Haringvliet en de Biesbosch zijn de afgelopen weken op nog onopgeloste wijze gestorven. Aanvankelijk werd voor wat de doodsoorzaak betreft gedacht aan vogelcholera, een ziekte die de afgelopen twee jaar in Nederland heel wat slachtoffers heeft geëist. Bij het onderzoek, in het Centraal Diergeneeskundig Instituut in Doorn, is in een groot aantal kadavermagen lood aangetroffen in de vorm van hagelkorrels die afkomstig moeten zijn uit jachtgeweren. De ganzen kunnen de korrels bij het voedselzoeken naar binnen hebben gekregen, zowel in hun broedgebieden in noord- en oost-Europa als in ons land.

MEEUW BESCHERMD

DEN HAAG (ANP) — De meeuwen behoren vanaf 1 januari tot de beschermde vogels in Nederland. De kokmeeuw, de

grote mantelmeeuw en de zilvermeeuw mogen — in geval van overlast en schade — niet meer worden bestreden zonder een speciale

vergunning. Nu vallen alleen de spreeuw en de huismus nog buiten de bescherming van de Vogelwet van 1936.

Deel van kandidaat-jagers schiet doel voorbij

Nog geen jachtvisie bij Natuurmonumenten

's Graveland — De Vereniging tot behoud van natuurmonumenten in Nederland heeft nog geen standpunt over de jacht op haar terreinen. De verenigingsraad, die zaterdag de jachtnota van het bestuur behandelde, besloot zijn eendoorlede voorlopig op te schorten.

Huiden

De politie van Hongkong heeft 319 huiden van jachtluipaarden in beslag genomen. De partij, zo'n 90 mille waard, kwam per vliegtuig uit Zwitserland. De huiden vertegenwoordigen ongeveer tien procent van het totale bestand aan jachtluipaarden. De dieren zijn binnenkort uitgeroeid.

Imitatie fataal

SIENA (UPI) — Dat het imiteren van vogelgeluiden kwalijke gevolgen kan hebben onderzocht de 38-jarige Renzo Spinelli zondag toen hij bij de opening van het Italiaanse jachtsseizoen het geluid van een merel nabootste. Een andere jager wilde zijn geluk meteen beproeven en schoot haarzuiver op de plek waar het geluid vandaan kwam. Daar stortte Spinelli kreunend in elkaar. Hij werd getroffen in zijn schouder en borst en bloedde dood.

Minder zeehonden in de Waddenzee

Ik mis Rob!

DIERENBESCHERMING

In december 1977 verscheen in het blad van Dierenbescherming een artikel van Gallagher van de SKF over de jacht. Veel niets met de jacht in Nederland te maken hebbende zaken, veel halve waarheden en onzin.

We namen contact op met het bestuur van Dierenbescherming (begin januari). Men had meerdere gelijklopende reacties gekregen van leden en was van mening, dat een door een jager geschreven artikel de objectieve benadering van het blad terzake ten goede zou komen.

De heer De Klerck, secretaris van het Hoofdbestuur en lid van de Redactie vroeg mij een artikel te schrijven en foto's bij te leveren. Het artikel zou dan geplaatst worden in het aprilnummer. De heer Stegeman leverde schitterende foto's en ondergetekende zorgde ervoor, dat tijdig een artikel gereed was.

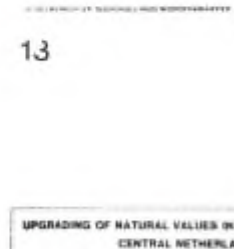
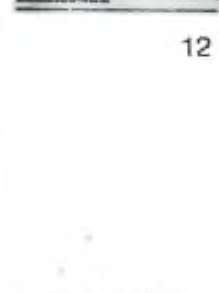
Toen twee maanden nadien het artikel nog niet geplaatst was en wij informeerden, kwam de mededeling, dat het artikel te lang was (ondanks het feit, dat het veel korter was dan het reeds verschenen artikel over de jacht van de heer Gallagher) en ingekort moest worden. Hoe lang het dan wel moest zijn, was uiteraard een vraag onzerzijds.

Toen kwam de aap uit de mouw en ontvingen we een briefje, dat het huidige bestuur van Dierenbescherming zo afwijzend tegenover de jacht stond, dat men geen door een jager geschreven artikel in het blad wenste. Kennelijk is het huidige bestuur van Dierenbescherming bang voor een tweezijdige benadering van een fenomeen als de jacht — waarvan akte.

Dan taxeert de Redactie van het blad „Beestenspul“ het vermogen tot oordelen van zijn lezers toch hoger. Zij gaven dit voorjaar voor- en tegenstanders van de jacht vrij de gelegenheid hun argumenten op tafel te leggen, waarvan beiden uiteraard gebruik maakten.

Th. J. Veen

Ned. Jager 8-12-78

Stickers	Prijs	Verzendkosten
1. Gele geplastificeerde stickers per 4 stuks	f 2,-	f 0,45
2. Kleine gele stickers per vel (8 stuks)	1,-	0,45
3. Sluitzegels e.q. muntstickers per vel (16 st.)	0,25	0,45
4. Vossensticker	0,75	0,45
Kaarten	Prijs	Verzendkosten
5. Ansichtkaart (10 st.)	f 1,-	f 0,45
6. 8 Correspondentiekaarten met vogelafbeeldingen en tekst in enveloppe	4,-	1,20

Posters	Prijs	Verzendkosten
7. Vossenposter	f 1,50	f 0,80
8. Poster Houtsnip	1,50	0,80
9. Poster Hermelijn	1,50	0,80
10. Poster SKF	1,50	0,80
11. Zeehondenposter	1,50	0,80
5 posters (nrs. 7 t/m 10)	6,25	2,75

Diversen	Prijs	Verzendkosten
12. Meerkoetenboekje	f 15,-	f 1,70
13. NOS-Frontaal forum-discussie	2,25	1,20
14. Wetenschappelijke mededeling SKF no. 1, 'Het ontwikkelen van de natuurlijke potenties van de centrale Veluwe' (in het Engels)	4,75	1,20
15. Alternatieve Jachtwet	1,50	1,20

Bovenstaande artikelen zijn te bestellen door overmaking van het juiste bedrag, en onder vermelding van het gewenste artikel, op giro 3522188 ten name van Penningmeester Stichting Kritisch Faunabeheer, Den Haag.

